

Izglītības un zinātnes ministrija

IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJAS 2023. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2024

Cienījamie lasītāji!

Izglītības un zinātnes ministrijā (IZM) 2023. gads ir bijis dinamisks un darba pilns gads, kura dūna pozitīvi ietekmējusi visas ministrijas pārziņā esošās nozares.

Starp pārskata gada sasniegumiem jāatzīmē, ka izglītības nozare 2024. gada budžeta kontekstā ir kļuvusi par vienu no trim valsts prioritātēm.

Taktiskā līmenī Izglītības un zinātnes ministrijai šobrīd ir vairākas prioritātes, starp kurām vēlētos uzsvērt pāreju uz vienotu skolu, kompetenču pieeju mācību saturā un augstskolu finansēšanas modeļa maiņu.

Pašlaik dažādi starptautiski un nacionāla mēroga pētījumi un statistika, kā arī centralizēto eksāmenu rezultāti skaidri rāda, ka izglītības kvalitāte un piedāvājums Latvijas skolās būtiski atšķiras. Šī situācija ir jālabo. Pārskata gadā ir apstiprināti kompleksi risinājumi augstvērtīgas un kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai katram Latvijas bērnam, kas paredz konkrētu kritēriju ieviešanu, labas skolas un optimālas klašu grupas pieeju, atkarībā no skolēnu blīvuma pašvaldībā un skolas sasniedzamību atkarībā no izglītības posma. Ministrijas ieskatā katrai vispārējās izglītības iestādei jānodrošina plašs un daudzveidīgs izglītības piedāvājums, moderns mācību process un vide, individuālais atbalsts, augsti kvalificēti un profesionāli skolotāji, kvalitatīva infrastruktūra un laba pārvaldība.

Līdzšinējā mācību valodas pieeja mazākumtautību izglītības programmās nav pilnībā nodrošinājusi valsts valodas kvalitatīvu apguvi visos izglītības posmos, bet nepietiekamas valsts valodas zināšanas var ierobežot jauniešu integrāciju sabiedrībā un traucēt veiksmīgas profesionālās karjeras veidošanu. Līdz ar 2023./2024. mācību gadu esam uzsākuši pāreju uz Vienotu skolu un izglītības procesu pirmsskolas izglītībā un pamatizglītības pakāpē, ko noslēgsim jau 2025. gadā.

Visbeidzot pērn ir apstiprināta augstskolu finansēšanas modeļa maiņa. Turpmāk finansējums augstskolām tiks piešķirts, ņemot vērā absolventu skaitu jomās, kurās ir darbaspēka iztrūkums, kā arī atbilstoši tam, vai to absolventi ir nodarbināti augsti kvalificētajos amatos, kas atbilst speciālistiem ar augstāko izglītību. Šāda pieeja nodrošinās to, ka aizvien lielāka daļa no finansējuma augstākās izglītības iestādēm tiks piešķirta par rezultātu, nevis procesu.

Atsevišķi vēlos atzīmēt 2023. gadā īstenot uzsākto atbalsta programmu topošajiem un jauniešiem skolotājiem, kuri savu darbību pēc studijām saista ar darbu skolā, nodrošinot valsts budžeta stipendiju 300 eiro apmērā mēnesī.

Sporta nozarē vēlos atzīmēt pērnā gada decembrī ekspluatācijā nodotā daudzfunkcionālā Daugavas stadiona vieglatlētikas manēža nodrošinās modernākos treniņu un sacensību apstākļus gan profesionāliem sportistiem, gan bērniem un jauniešiem, gan arī paralimpiskajiem sportistiem. Turpinājām strādāt, lai veicinātu visu iedzīvotāju, it īpaši bērnu un jauniešu, fizisko aktivitāti, kā arī nodrošinātu konkurētspējīgu vidi augstu sasniegumu sporta attīstībai. Par iedvesmu Latvijas bērniem un jauniešiem var kalpot mūsu profesionālo sportistu panākumi pārskata gadā, starp kuriem īpaši vēlētos izcelt trīs zelta medaļas Eiropas spēlēs Polijā – 3x3 basketbolā, 5000 m skrējienā un šķēpmēšanā, trešo vietu Pasaules Čempionātā Hokejā un piekto vietu Pasaules kausā basketbolā.

Aizvadītie divi gadi, kopš Krievijas pilna apmēra militārās agresijas sākuma, cilvēku dzīvi ir mainījuši ne tikai Ukrainā, bet arī plašākā reģionā, tai skaitā Latvijā. Mūsu valsts ar īpašu iejūtību un izpratni ir uzņēmusi kara bēgļus, kuru lomā vēsturiski ne reizi vien ir bijuši arī mūsu senči. Pērn vairāk nekā pieciem tūkstošiem Ukrainas bērniem un jauniešiem tika nodrošinātas izglītības ieguves iespējas vairāk nekā sešos simtos Latvijas izglītības iestāžu. Šodienas uzdevums ir integrēt uzņemtos Ukrainas civiliedzīvotājus mūsu kultūras un valodas telpā, sniegt viņiem brīvajai pasaulei atbilstošu vērtību orientāciju, bet bērniem un jauniešiem atbilstošu izglītību un profesijas apguves iespējas. Pērn turpat trīs tūkstoši Ukrainas civiliedzīvotāju piedalījās nometnēs, kuru ietvaros tika nodrošināta arī latviešu valodas apguve, kā arī tās prasmes pārbaudes. Šis darbs ir jāturpina.

Par ieguldīto darbu esmu pateicīga katram ministrijas un pakļautības iestādes darbiniekam, mūsu sadarbības un sociālajiem partneriem, ar kuru atbalstu 2023. gadā tika īstenoti būtiski darbi un uzsāktas nozīmīgas pārmaiņas, sniedzot ilgtermiņa ieguldījumu izglītības, zinātnes un sporta attīstībā.

Ar cieņu
Anda Čakša
Izglītības un zinātnes ministre

SATURS

Saturs	4
I PAMATINFORMĀCIJA	6
1.1. JURIDISKAIS STATUSS	6
1.2. GALVENĀS POLITIKAS JOMAS UN DARBĪBAS VIRZIENI	6
1.3. PADOTĪBĀ ESOŠĀS IESTĀDES	6
II FINANŠU RESURSI UN TO IZLIETOJUMS	8
III DARBĪBAS REZULTĀTI UN SNIEGTIE PAKALPOJUMI.....	10
3.1. VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS JOMA.....	10
3.1.1. Vispārējā izglītība.....	10
3.1.2. Iekļaujošā izglītība.....	13
3.1.3. Pedagogu izglītība	15
3.2. PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA.....	16
3.2.1. Profesionālā izglītība	16
3.2.2. Pieaugušo izglītība.....	18
3.3. AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA	20
3.4. ZINĀTNE.....	21
3.5. KOSMOSS	23
3.5.1. Eiropas Kosmosa aģentūra	23
3.5.2. ES aktivitātes	24
3.5.3. Starptautiskā sadarbība	25
3.6. Sports.....	25
3.7. VALSTS VALODA.....	28
3.8. JAUNATNE	29
3.8.1. Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes politika.....	30
3.8.3. JSPA	31
3.8.4. VISC	33
3.9. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA UN ES LIETAS	34
3.9.1. Sadarbība ar Eiropas Padomi.....	34
3.9.2. Sadarbība ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD)	35
3.9.3. Sadarbība ar Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO).....	36
3.9.4. Ziemeļvalstu Ministru padomes <i>Nordplus</i> programma	36
3.9.5. ES Padome.....	36
3.9.6. ES programma Erasmus+ un programma Eiropas Solidaritātes korpuss	37
3.9.7. Profesionālās kvalifikācijas atzīšanas reglamentētajās profesijās jomas koordinācija	37

3.9.8. Citi pasākumi	38
IV PĀRSKATS PAR MINISTRIJAS VADĪBAS UN DARBĪBAS UZLABOŠANAS SISTĒMĀM.....	39
4.1. Nozares vadība	39
V PĒTĪJUMI UN IEKŠĒJAIS AUDITS	41
5.1. Pētījumi	41
5.2. Iekšējais audits	46
VI PERSONĀLS	47
6.1. Personāla skaitliskais sastāvs un izmaiņas	47
6.2. Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums	48
VII KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU	51
7.1. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA	51
7.2. SADARBĪBA AR NEVALSTISKO SEKTORU	53
VIII 2024. GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI.....	55

1.1. JURIDISKAIS STATUSS

Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde izglītības, zinātnes un sporta nozarē, kā arī jaunatnes politikas un valsts valodas politikas jomā. IZM funkcijas ir izstrādāt izglītības, zinātnes, sporta, kosmosa, jaunatnes un valsts valodas politiku, organizēt un koordinēt izglītības, zinātnes, sporta, kosmosa, jaunatnes un valsts valodas politikas īstenošanu, kā arī veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, lai veicinātu izglītotu, fiziski un garīgi attīstītu, patriotiski noskaņotu personību attīstību un veidotu vienotu Latvijas sabiedrību.

IZM nodrošina sabiedrības informēšanu par izglītības sistēmas aktualitātēm, pieņemto lēmumu skaidrošanu un saikni ar sabiedrību, ievērojot komunikācijas procesa labākās tradīcijas un pārskatāmas valsts pārvaldes darbības pamatprincipus.

1.2. GALVENĀS POLITIKAS JOMAS UN DARBĪBAS VIRZIENI

Galvenās ministrijas politikas jomas, nozares un darbības virzieni ir:

- izglītības, zinātnes, sporta, kosmosa, jaunatnes un valsts valodas politikas īstenošanas vispārējā vadība;
- vispārējās izglītības, vērtībizglītības un interešu izglītības politika, kvalitāte un pārvalde;
- profesionālās izglītības, tālākizglītības un mūžizglītības politika, kvalitāte un pārvalde;
- augstākās izglītības un zinātniskās darbības politika, kvalitāte un pārvalde;
- sporta politika un pārvalde;
- vienotas valsts politikas izstrāde kosmosa politikas nozarē un tās koordinēta īstenošana;
- vienotas valsts politikas izstrāde jaunatnes politikas nozarē un tās koordinēta īstenošana;
- valsts valodas politika un pārvalde.

1.3. PADOTĪBĀ ESOŠĀS IESTĀDES

1.3.1. Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – IKVD) ir IZM pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas reģistrē izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējus un uztur šos reģistrus; licencē izglītības programmas (izņemot interešu izglītības, pieaugušo neformālās izglītības un augstākās izglītības studiju programmas); nodrošina vispārējās un profesionālās izglītības (izņemot augstāko profesionālo izglītību) kvalitātes novērtēšanu; organizē ārpusformālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu; izsniedz pedagogu privātprakses uzsākšanas sertifikātus un nodrošina to uzskaiti, kā arī kontrolē un uzrauga izglītības procesa atbilstību nozari regulējošajiem normatīviem.

1.3.2. Valsts izglītības attīstības aģentūra (turpmāk – VIAA) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno valsts politiku Eiropas Savienības (turpmāk – ES) struktūrfondu, mūžizglītības, ārvalstu stipendiju un sadarbības programmu, Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu un grantu shēmu īstenošanā izglītības, zinātnes un pētniecības jomā, kā arī karjeras atbalsta jautājumos, piedāvājot konsultatīvu atbalstu un plašu informācijas klāstu par izglītības nozares attīstības iespējām Latvijā un Eiropā. Veic ES pētniecības un inovācijas pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” nacionālā kontaktpunkta funkcijas.

1.3.3. Valsts izglītības satura centrs (turpmāk – VISC) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina mācību satura izstrādi vispārējā un profesionālajā izglītībā un pārrauga tā īstenošanu, nodrošina mācību sasniegumu novērtēšanu valsts pārbaudījumos vispārējā izglītībā un valsts pārbaudījumu satura izstrādi un norisi profesionālajā izglītībā, kā arī koordinē atbilstošas mācību literatūras izstrādi, īsteno pedagogu profesionālo pilnveidi un nodrošina valsts valodas prasmju pārbaudi profesionālo un amata pienākumu veikšanai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai. Nodrošina Latvijas skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētku sagatavošanu un norisi.

1.3.4. Latviešu valodas aģentūra (turpmāk – LVA) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir veicināt latviešu valodas – Latvijas Republikas valsts valodas un ES oficiālās valodas – statusa nostiprināšanu un ilgtspējīgu attīstību saskaņā ar dokumentā “Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam” noteiktajām prioritātēm;

1.3.5. Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (turpmāk – JSPA) ir izglītības un zinātnes ministra pakļautībā esoša valsts iestāde, kuras mērķis ir veicināt jauniešu aktivitāti un mobilitāti, līdzdalību jaunatnes brīvprātīgā darba, neformālās izglītības un jaunatnes informācijas programmās un projektos, kā arī veicināt jauniešu neformālo izglītību.

1.3.6. Latvijas Zinātnes padome (turpmāk – LZP) kopš 2020.gada 1.jūlija ir izglītības un zinātnes ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. LZP darbības mērķis ir īstenot valsts zinātnes un tehnoloģiju attīstības politiku, nodrošinot normatīvajos aktos deleģēto no valsts budžeta, kā arī ES struktūrfondu un citu ārvalstu finanšu instrumentu finansēto zinātnisko pētījumu programmu un projektu ekspertīzi, ieviešanu un uzraudzību.

1.3.7. Latvijas Sporta muzejs ir izglītības un zinātnes ministra pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas veic Latvijas sporta kultūras mantojuma saglabāšanu un pētīšanu, kā arī Latvijas sporta vēstures popularizēšanu sabiedrībā.

1.3.8. Saskaņā ar IZM nolikumu, ministrijas padotībā un pārraudzībā 2023. gadā bija arī Latvijas Zinātņu akadēmija, Elektronikas un datorzinātņu institūts, Fizikālās enerģētikas institūts, Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts, Banku augstskola, Daugavpils Universitāte, Latvijas Jūras akadēmija, Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija, Latvijas Universitāte, Liepājas Universitāte, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Rīgas Tehniskā universitāte, Ventspils Augstskola, Vidzemes Augstskola, Jēkabpils Agrobiznesa koledža, Liepājas Jūrniecības koledža, Malnavas koledža, Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Tehniskā koledža", Rīgas Celtniecības koledža, Aizkraukles Profesionālā vidusskola, Daugavpils Būvniecības tehnikums, Daugavpils tehnikums, Daugavpils Tirdzniecības profesionālā vidusskola, Jelgavas tehnikums, Kandavas Lauksaimniecības tehnikums, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums, Ogres tehnikums, Vidzemes tehnoloģiju un dizaina tehnikums,

Profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Valsts tehnikums", Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas Valsts tehnikums", Rēzeknes tehnikums, Rīgas Mākslas un mediju tehnikums, Rīgas 3. arodskola, Rīgas Stila un modes tehnikums, Rīgas Tirdzniecības profesionālā vidusskola, Saldus tehnikums, Smiltenes tehnikums, Valmieras tehnikums, Ventspils tehnikums, Murjāņu sporta ģimnāzija.

1.3.9. IZM ir valsts kapitāla daļu turētāja šādās kapitālsabiedrībās (uzņēmēj-sabiedrībās): sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Bobsleja un kamaniņu trase "Sigulda"", valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Kultūras un sporta centrs "Daugavas stadions"", valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums", sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Sporta centrs "Mežaparks"", sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Tenisa centrs "Lielupe"" un sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Olimpiskā vienība".

II FINANŠU RESURSI UN TO IZLIETOJUMS

2023. gadā ministrija nodrošināja tās pārziņā esošo funkciju sekmīgu īstenošanu piešķirtā valsts budžeta ietvaros, kā arī aktīvi piesaistīja dažādu ES politikas instrumentu un ārvalstu finanšu palīdzības instrumentu finansējumu.

Tabula nr. 1

Finansiālie rādītāji	Faktiskā izpilde 2022. gadā, EUR	2023. gadā	
		Apstiprināts likumā, plāns gadam (ar izmaiņām), EUR	faktiskā izpilde, EUR
Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	920 418 413	1 064 637 880	1 055 912 932
Dotācijas	873 590 871	1 008 989 166	1 001 664 431
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	6 442 956	6 904 579	6 486 295
Ārvalstu finanšu palīdzība	32 173 687	41 362 443	41 311 395
Transferti	8 210 899	7 381 692	6 450 811
Izdevumi kopā	894 346 817	1 091 024 499	1 056 288 797
Uzturēšanas izdevumi kopā	874 264 898	1 066 983 663	1 032 672 115
<i>Kārtējie izdevumi</i>	124 615 434	160 946 000	148 053 359
<i>Procentu izdevumi</i>	699 654	1 780 627	1 780 592
<i>Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti</i>	83 387 452	100 135 777	92 064 813
<i>Kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība</i>	4 507 463	12 964 828	11 280 915

<i>Uzturēšanas izdevumu transferti</i>	661 054 895	791 156 431	779 492 436
Izdevumi kapitālieguldījumiem	20 081 919	24 040 836	23 616 682

**Tabulā: Izglītības un zinātnes ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums
2022. un 2023. gadā, EUR**

Tabula nr. 2

Struktūrfondu un Atveseļošanas fonda investīcijas 2023. gadā

Budžeta programmas/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam (ar izmaiņām), EUR	Budžeta izpilde pārskata periodā, EUR
62.08.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti (2014-2020)	22 843 403	22 512 194
62.09.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekti (2021-2027)	609 158	594 119
63.08.00 Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)	31 326 392	29 950 305
63.10.00 Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) projektu īstenošana (2021–2027)	616 731	554 211
64.09.00 Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) maksājumi (2023-2027)	4 126	3 112
69.06.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" projektu īstenošana	184 200	175 791
69.07.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" projektu īstenošana (2021-2027)	669 778	669 778
69.21.00 Atmaksas valsts pamatbudžetā par mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanu (2014 - 2020)	1 020 750	988 275
69.22.00 Atmaksas valsts pamatbudžetā par mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošanu (2021 - 2027)	80 567	71 987
74.06.00 Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) projekti un pasākumi	13 639 151	13 432 405
Kopā	70 994 256	68 952 177

2023. gadā turpinājās ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas perioda projektu īstenošana - īstenošanā 15 Eiropas Sociālā fonda un 12 Eiropas Reģionālās attīstības fonda IZM un IZM padotības iestāžu projekti (izdevumi 2023. gadā 52 462 499 eiro); tika uzsākta ES fondu 2021. – 2027. gada plānošanas perioda projektu īstenošana – īstenošanā 3 Eiropas Sociālā fonda un 2 Eiropas Reģionālās attīstības fonda IZM un IZM padotības iestāžu projekti (izdevumi 2023. gadā 1 148 330 eiro). Tāpat tika nodrošināts finansējums Eiropas Teritoriālās sadarbības (Interreg) projektu īstenošanai (augstskolu projektu īstenošana) un Atveseļošanas un noturības mehānisma projektu īstenošanai.

III DARBĪBAS REZULTĀTI UN SNIEGTIE PAKALPOJUMI

3.1. VISPĀRĒJĀS IZGLĪTĪBAS JOMA

3.1.1. Vispārējā izglītība

2023./2024. mācību gadā tika uzsākta pāreja uz vienotu skolu – mācības latviešu valodā pirmsskolas izglītības iestādēs un 1., 4. un 7. klasēs izglītības iestādēs, kuras pirms tam īstenoja mazākumtautību izglītības programmas. Jau 2022. gadā tika veikti atbilstoši grozījumi Izglītības likumā, Vispārējās izglītības likumā, bet 2023. gadā – attiecīgi grozījumi arī vairākos Ministru kabineta noteikumos, kā arī izstrādāti jauni noteikumi – Ministru kabineta 2023. gada 29. augusta noteikumi Nr. 494 “Noteikumi par mazākumtautību valodas un kultūrvēstures interešu izglītības programmas paraugu un tās īstenošanas vadlīnijām”.

Ir sagatavoti un izdoti jauni mācību un metodiskie līdzekļi pārejai un mācībām latviešu valodā lingvistiski neviendabīgā vidē. Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar padotības iestādēm Latviešu valodas aģentūru, Valsts izglītības satura centru, Izglītības valsts kvalitātes dienestu īstenoja dažādus atbalsta pasākumus pedagogiem, izglītības iestādēm un pašvaldību izglītības pārvaldēm.

Lai sniegtu atbalstu skolu pārejai uz vienotu skolu un mācībām latviešu valodā, Britu padomes (British Council) pārstāvniecība Latvijā sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju ir izstrādājusi pilotprojektu skolu partnerību veidošanai. 2023. gada septembrī dalību pilotprojektā uzsāka 18 skolas Rīgā, Liepājā, Ventspilī, Jelgavā, Rēzeknē, Daugavpilī un Augšdaugavas novadā.

Izglītības iestādēm tika sniegts Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos mentoru atbalsts gan vadot tiešsaistes seminārus, gan sniedzot individuālas konsultācijas. Ministrijas un padotības iestāžu, kā arī pašvaldību izglītības pārvalžu darbinieki apmeklēja izglītības iestādes, tikās ar skolotājiem un skolu un pirmsskolu administrācijām, pārrunāja aktuālus vienotas skolas jautājumus.

Vienotas skolas īstenošanai 2023. gada četriem mēnešiem (septembrim – decembrim) tika piešķirts papildu finansējums 3 830 306 eiro apmērā, cita starpā rodot iespēju izglītības iestādēs papildus nodrošināt pedagoga palīgus, skolotājus logopēdus, pagarinātās dienas grupas skolotājus papildu atbalsta sniegšanai izglītojamajiem.

Pārejas veiksmīgā nodrošināšanā lielu darbu ir ieguldījušas arī valstspilsētu un novadu izglītības pārvaldes, plānojot, koordinējot, pārraugot izglītības iestāžu darbu, atbalstot tās. Arī izglītības iestādes gatavojās pārejai – izstrādāja rīcības plānu, plānoja pedagogu resursus, veidoja latvisku mācību vidi, sadarbojās ar izglītojamo vecākiem, pedagogi apmeklēja dažādus profesionālās pilnveides pasākumus un plānoja savu darbu.

Saskaņā ar Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem 2023. gada 1. septembrī izglītības iestāžu skaits, tostarp privāto, kurās mācības uzsāka izglītojamie (pirmsskola, 1., 4. un 7. klase), kuri iepriekšējā mācību gadā apguva kādu no mazākumtautību izglītības programmās, bija šāds: 317 pirmsskolas izglītības iestādes (51% no kopējā iestāžu skaita) un 285 vispārizglītojošās skolas (45,1% no kopējā skolu skaita).

Sekmīgi pabeigta projekta Nr.2.2.1.1/19/I/001 "Valsts pārbaudījumu organizēšanas procesa pilnveide" īstenošana. Projekts tika realizēts sadarbībā ar projekta partneriem – VISC, Valsts valodas centru un Rīgas valstspilsētas aģentūru "Rīgas digitālā aģentūra" (turpmāk - RDA).

Projekts "Valsts pārbaudījumu organizēšanas procesa pilnveide" tika vērsts uz valsts pārbaudījumu organizēšanas procesu pilnveidi, uzsākot virzību uz valsts pārbaudījumu kārtošānu e-vidē, sekmējot šādu četru būtiskāko mērķu sasniegšanu:

- valsts pārbaudījumu organizēšanas procesu optimizācija, attīstot efektīvus un modernus risinājumus valsts pārbaudījumu organizēšanas procesu atbalstam, tai skaitā nodrošinot iespēju valsts pārbaudījumus vai to daļas kārtot e-vidē, uzlabojot informācijas apmaiņas un datu apstrādes iespējas;
- publiskās pārvaldes pakalpojumu pilnveidošana, attīstot lietotājiem draudzīgus e-pakalpojumus;
- informācijas noplūdes risku samazināšana, attīstot risinājumus, kas ierobežotu cilvēcisko faktoru valsts pārbaudījumu satura noplūdē tā organizēšanas procesa laikā;
- vienotas nacionālā līmeņa informācijas sistēmas izveide izglītības procesiem nepieciešamo tehnisko un citu resursu uzskaites un monitoringa nodrošināšanai.

Projekta ietvaros tika veiktas Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas pilnveide, nodrošinot funkcionalitāti valsts valodas prasmes pārbaudei, diagnosticējošo darbu, profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, centralizētu eksāmenu nodrošināšanai, programmu un uzdevumu izstrādei, pārbaudījumu organizēšanai, norisei vērtēšanai un analīzei. Tika veikta Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas (VPS) risinājuma ieviešana, nodrošinot valsts pārbaudījumu uzdevumu ievades iespējas (uzdevumu bankas izveide) un valsts valodas prasmes pārbaudījumu rezultātu digitalizāciju. Sadarbībā ar RDA izstrādāta Izglītības resursu uzskaites un monitoringa informācijas sistēma (RUMIS) izglītības procesam nepieciešamo datoru un citu palīgīdzekļu reģistrēšanai un izsniegšanai skolēniem.

Pilnveidoti un izveidoti e-pakalpojumi:

1. Pieteikšanās valsts valodas pārbaudījumu kārtošānai
2. Pieteikšanās apliecības, sertifikāta vai to dublikāta saņemšanai
3. Pārbaudījumu apelācijas
4. Pieteikums skolēna datoram

Projekta kopējais attiecināmais finansējums ir 3 075 802,53 eiro, t.sk. Eiropas Reģionālā attīstības fonda finansējums – 2 614 432,16 eiro un valsts budžeta finansējums – 461 370,37 eiro.

2023. gadā notika pirmie trīs centralizētie eksāmeni tiešsaistē - padziļināto kursu ģeogrāfija, kultūra un māksla un programmēšana eksāmenos. Tāpat tika veikta visu centralizēto eksāmenu vērtēšana tiešsaistē un elektroniski parakstītu sertifikātu sagatavošana.

Pārskata gadā noslēdzās vairāku IZM atbildībā esošu ES fondu specifisko atbalsta mērķu projektu īstenošana, kas tiešā veidā veicinājusi vispārējās izglītības attīstību un kuru ietvaros, tai skaitā tika veikti Eiropas Sociālā fonda ieguldījumi kompetenču pieejā balstīta vispārējās izglītības satura attīstīšanā sniegts atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai (VISC, 8.3.2.2. pasākums, atbalstu saņēmušas 358 izglītības iestādes, pasākumos iesaistīti vairāk kā 196 tūkst. izglītojamo), tika veikti pasākumi, lai samazinātu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus (8.3.4. pasākums, IKVD; iesaistītas 599 izglītības iestādes, atbalsts sniegts vairāk kā 43 tūkstošiem izglītojamo), sniegts

ieguldījums izglītojamo karjeras atbalsta pieejamības uzlabošanai (8.3.5. pasākums, VIAA; atbalstu saņēmušas 430 izglītības iestādes), ieguldījums monitoringa sistēmas ieviešanai (8.3.6.2. pasākums, IZM; veikti 9 nacionāla mēroga pētījumi, attīstīts izglītības kvalitātes monitoringa sistēma).

Tabula nr. 4

Galvenie pirmsskolas izglītības indikatori 2022./2023. mācību gadā un 2023./2024. mācību gada sākumā

	2022./2023.	2023./2024.
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās kopā, t.sk. bērnu skaits, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma)	98031	94618 (izmaiņas -3413; -3,4%)
Bērnu skaits pirmsskolas izglītības grupās, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma)	43911	41524 (izmaiņas - 2387; -5,4%)
Izglītības iestāžu skaits, kuras īsteno pirmsskolas izglītības programmas	954	921 (izmaiņas -43; -4,5%)
<i>Pedagogu skaits pirmsskolas izglītības iestādēs</i>	<i>11639</i>	<i>10239 (izmaiņas - 1400; -12%)</i>

Tabulā: 2023./2024. mācību gadā ir samazinājies bērnu skaits pirmsskolas izglītības programmās, tajā skaitā bērnu skaits, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma). Salīdzinot ar iepriekšējo 2022./2023. mācību gadu, bērnu skaits ir samazinājies par 3,4 % jeb 3413 bērniem. Arī bērnu skaits pirmsskolas izglītības grupās, kas īsteno obligāto pirmsskolas izglītību (bērni no piecu gadu vecuma), ir samazinājies par 5,4 %, vienlaikus samazinoties arī pirmsskolas izglītības iestāžu skaitam par 4,5 % jeb 43 pirmsskolas izglītības iestādēm. Izmaiņas 2023./2024. mācību gadā ir attiecināmas arī uz pedagogu skaitu pirmsskolas izglītības iestādēs, tam samazinoties par 12 % jeb 1400 pedagogiem.

Tabula nr.5

Galvenie pamatizglītības indikatori 2021./2022. mācību gadā un 2022./2023. mācību gada sākumā

	2022./2023.	2023./2024.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits pamatizglītības posmā	186066	186320	+254	+0,13%
Izglītības iestāžu skaits, kas īsteno vispārējās pamatizglītības programmas, tajā skaitā speciālās izglītības iestādes, vakara (maiņu) skolas, profesionālās izglītības iestādes	640	623	-17	-2,6%

Tabulā: 2023./2024. mācību gadā ir nedaudz palielinājies bērnu skaits pamatizglītības posmā par 0,13% jeb 254 bērniem, vienlaicīgi ir samazinājies izglītības iestāžu skaits, kas īsteno vispārējās pamatizglītības programmas, tajā skaitā speciālās izglītības iestādes, vakara (maiņu) skolas, profesionālās izglītības iestādes par 2,6% jeb 17.

Galvenie vispārējās vidējās izglītības indikatori 2022./2023. mācību gadā un 2023./2024. mācību gada sākumā

	2022./2023.	2023./2024.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits vidējās izglītības posmā	35031	36544	+1513	+4,3%
t.sk. tālmācības un neklātienēs programmās	7056	8357	+1301	+18,4%
Izglītības iestādes, kuras īsteno vispārējās vidējās izglītības programmas	274	276	+2	+0,7%

Tabulā: 2023./2024. mācību gadā ir palielinājies bērnu skaits vidējās izglītības posmā par 4,3% jeb 1513 bērniem, tai skaitā par 18,4% jeb 1301 personu tālmācības un neklātienēs programmās. Izglītības iestāžu skaits, kas īsteno vispārējās vidējās izglītības programmas, pieaudzis par divām līdz 276 skolām.

3.1.2. Iekļaujošā izglītība

Izstrādāti Ministru kabineta (MK) 2023. gada 14. novembra noteikumi Nr. 656 “Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa “Uzlabot vienlīdzīgu piekļuvi iekļaujošiem un kvalitatīviem pakalpojumiem izglītības, mācību un mūžizglītības jomā, attīstot pieejamu infrastruktūru, tostarp veicinot noturību izglītošanā un mācībās attālinātā un tiešsaistes režīmā” 4.2.1.3. pasākuma “Infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs” īstenošanas noteikumi”, lai nodrošinātu speciālās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu, mācību vides un infrastruktūras, materiāltehniskā nodrošinājuma un mācību līdzekļu pilnveidošanu, kā arī, lai paaugstinātu speciālās izglītības iestāžu kapacitāti kvalitatīvas speciālās izglītības nodrošināšanā. Projekta īstenošanas termiņš ir līdz 2029. gada 31. decembrim. Būtiski, ka pašvaldības veic speciālās izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu, uzsākot dalību projekta iesniegumu atlasē. Šādā veidā tiks nodrošināts, ka tās administratīvajā teritorijā pēc 2025. gada 31. augusta darbosies ne vairāk kā viena speciālās izglītības iestāde (izņemot Rīgas valstspilsētu), kas licencētas speciālās izglītības programmas īsteno vienuviet. Prioritāri atbalsts paredzēts speciālās izglītības attīstības centriem.

2023. gada 4. maijā stājās spēkā MK noteikumi Nr. 220 “Noteikumi par uzņemšanas kārtību profesionālās izglītības programmās un atskaitīšanu no tām”, kas nosaka, ka speciālās izglītības iestādes nodrošina iespēju izglītojamiem ar speciālām vajadzībām pēc pamatizglītības izglītības iegūšanas apgūt arī profesionālās pamatizglītības programmas. Atbilstoši šo noteikumu 11. punktam speciālās izglītības iestādes no valsts budžeta finansētā profesionālās pamatizglītības programmā uzņem personas, kas iepriekš ieguvušas izglītības dokumentu par apgūtu speciālās pamatizglītības programmu izglītojamiem ar garīgās veselības traucējumiem, speciālās pamatizglītības programmu izglītojamiem ar garīgās attīstības traucējumiem vai speciālās pamatizglītības programmu izglītojamiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem.

Nodrošinot iekļaujošās izglītības pieejamību, 2023./2024. mācību gadā 365 vispārējās izglītības iestādes īsteno speciālās izglītības programmas. Valstī darbojas 10 speciālās izglītības iestādes

attīstības centri. Šobrīd visos Latvijas plānošanas reģionos ir pieejami šādi speciālās izglītības iestādes attīstības centri:

- Rīgas plānošanas reģionā darbojas trīs centri – Rīgas Strazdumuižas vidusskola-attīstības centrs, Rīgas 5. pamatskola- attīstības centrs un Rīgas 1. pamatskola - attīstības centrs;
- Kurzemes plānošanas reģionā darbojas divi centri - Viduskurzemes pamatskola-attīstības centrs un Liepājas Līvupes pamatskola- attīstības centrs;
- Vidzemes plānošanas reģionā darbojas viens centrs – Valmieras Gaujas krasta vidusskola- attīstības centrs;
- Zemgales plānošanas reģionā darbojas divi centri – Kokneses pamatskola- attīstības centrs un Jelgavas pamatskola “Valdeka”- attīstības centrs;
- Latgales plānošanas reģionā darbojas divi centri – Daugavpils Stropu pamatskola-attīstības centrs un Rēzeknes pamatskola- attīstības centrs.

Speciālās izglītības attīstības centru darbības mērķis ir nodrošināt konsultatīva un metodiska atbalsta sniegšanu vecākiem, bērniem un pedagogiem.

Speciālās izglītības attīstības darbības jomas ir:

- agrīnas speciālo vajadzību diagnostikas nodrošināšana pirmsskolas vecuma bērniem neatkarīgi no izglītības ieguves vietas;
- metodiskas un pedagoģiskas palīdzības nodrošināšana izglītības iestāžu pedagogiem jautājumos par atbalsta pasākumu piemērošanu, individuālā izglītības programmas apguves plāna izstrādi un mācību sasniegumu dinamikas izvērtējumu izglītojamam ar speciālām vajadzībām;
- mācību vai metodisko atbalsta materiālu izstrādāšana, lai veicinātu izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrēšanu izglītības apguves procesā;
- konsultāciju nodrošināšana izglītības iestāžu izglītojamiem ar speciālām vajadzībām vai viņu likumiskajiem pārstāvjiem neatkarīgi no izglītojamo izglītības ieguves vietas;
- informatīvi izglītojošu pasākumu organizēšana, t.sk. pedagogu profesionālās kompetences pilnveides pasākumu par iekļaujošo izglītību un palīdzības iespējām izglītojamiem ar speciālām vajadzībām;
- sadarbība pētniecības jautājumos ar augstskolām, kuras īsteno pedagoģijas studiju programmas.

Lai sniegtu metodisko atbalstu pedagogiem un veicinātu iekļaujošās izglītības nodrošināšanu, 10 speciālās izglītības attīstības centriem tiek piešķirts valsts finansējums pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursu īstenošanai.

Tabula nr. 7

Galvenie iekļaujošās izglītības indikatori 2022./2023. mācību gadā un 2023./2024. mācību gada sākumā

	2022./2023.	2023./2024.	Izmaiņas	%
Speciālās izglītības iestādēs	4418	4055	-363	-8,2%

Speciālajās klasēs pie dienas vai vakara un neklātienes skolām	1678	1497	-181	-10,7%
--	------	------	------	--------

Tabulā: 23./2024.mācību gadā ir samazinājies bērnu skaits speciālās izglītības iestādēs par 8,2% jeb 363 bērniem un speciālajās klasēs pie dienas vai vakara un neklātienes skolām par 10,7% jeb 181 personu.

3.1.3. Pedagogu izglītība

2023.gadā īstenotas 64 pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas, kuras apmeklēja vismaz – 3490 pedagogi. Prioritāri atbalsts lietpratībā balstītā mācību satura un jaunās mācīšanās pieejas ieviešanai sniegts pirmsskolas pedagogiem un mācību priekšmetu/kursu skolotājiem.

Kā prioritārie virzieni pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kontekstā tika izvirzīti otrās svešvalodas (vācu valoda) un 4 STEM priekšmetu profesionālās pilnveides programmas. Programmas ir apguvuši attiecīgi 17 un 78 pedagogi.

1335 profesionālās izglītības iestāžu profesionālo un vispārizglītojošo mācību priekšmetu pedagogi ir pilnveidojuši profesionālo kompetenci 17 tehnikumos.

Tabula nr. 8

Pedagogu skaits vispārizglītojošajās dienas skolās 2022./2023. mācību gadā

Plānošanas reģions	Kopā	Sākumskolās	Pamatskolās	Vidusskolās	Speciālajās skolās
Kurzemes reģions	3140	138	1265	1450	287
Latgales reģions	2225	59	783	1226	157
Rīgas reģions	2611	186	712	1669	44
Vidzemes reģions	4076	178	1796	1755	347
Zemgales reģions	2517	91	997	1228	201
Jēkabpils	272	0	34	238	0
Ogre	321	0	83	238	0
Valmiera	635	110	28	394	103
Daugavpils	1230	0	168	975	87
Jelgava	751	78	155	435	83
Jūrmala	536	0	199	304	33
Liepāja	838	81	63	618	76
Rēzekne	508	37	138	265	68
Ventspils	420	37	165	218	0
Rīga	8197	267	1556	5804	570
Centra rajons	988	115	182	621	70
Kurzemes rajons	1222	47	335	840	0

Latgales priekšpilsēta	1850	9	441	1240	160
Vidzemes priekšpilsēta	2225	73	276	1637	239
Zemgales priekšpilsēta	1133	18	133	881	101
Ziemeļu rajons	779	5	189	585	0
Valstī kopā:	28277	1262	8142	16817	2056
2021./2022. m.g.	28280	1311	7454	17621	1894

Tabulā: 2023./2024. Mācību gadā, salīdzinot ar iepriekšējo mācību gadu, kopējais pedagogu skaits praktiski nav mainījies, lai gan novērojamas izmaiņas dažādās izglītības programmās. Proti, skolotāju skaits pieaudzis pamatizglītības posmā par 688 un speciālajās skolās par 162, bet samazinājies sākumskolās par 49 un vidusskolās par 804.

3.2. PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA

3.2.1. Profesionālā izglītība

Profesionālā izglītība ir praktiska un teorētiska profesionālās kvalifikācijas ieguve un pilnveide, lai sagatavotos darbam noteiktā profesijā. Profesionālo izglītību pēc pamatizglītības ieguves var apgūt profesionālās vidējās izglītības programmās un arodizglītības programmās. Profesionālās izglītības iestādes piedāvā iegūt profesionālo kvalifikāciju arī vidusskolu absolventiem, mācoties no viena līdz trim gadiem profesionālās izglītības programmās, atbilstoši iegūstamajam profesionālās kvalifikācijas līmenim.

Tabula nr. 9

Galvenie profesionālās izglītības indikatori 2022./2023. mācību gada sākumā un 2023./2024. mācību gadā

Rādītājs	2022./2023.	2023./2024.	Izmaiņas	%
Izglītojamo skaits izglītības iestādēs, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas	27 772	27 605	-167	- 0,60%
Izglītības iestādes, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas:	54	53	-1	- 1,85%
t.sk. Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā esošās izglītības iestādes	28	28	0	0%
t.sk. pašvaldību izglītības iestādes	7	7	0	0%
t.sk. citu ministriju padotībā esošās izglītības iestādes	15	14	-1	-6.67%
t.sk. privātās izglītības iestādes	4	4	0	0

Tabulā: 2023./2024. mācību gada sākumā izglītojamo skaits profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmās ir samazinājies par 167 izglītojamajiem jeb 0,60%. Tas ir skaidrojams ar situāciju, ka 2023. gada

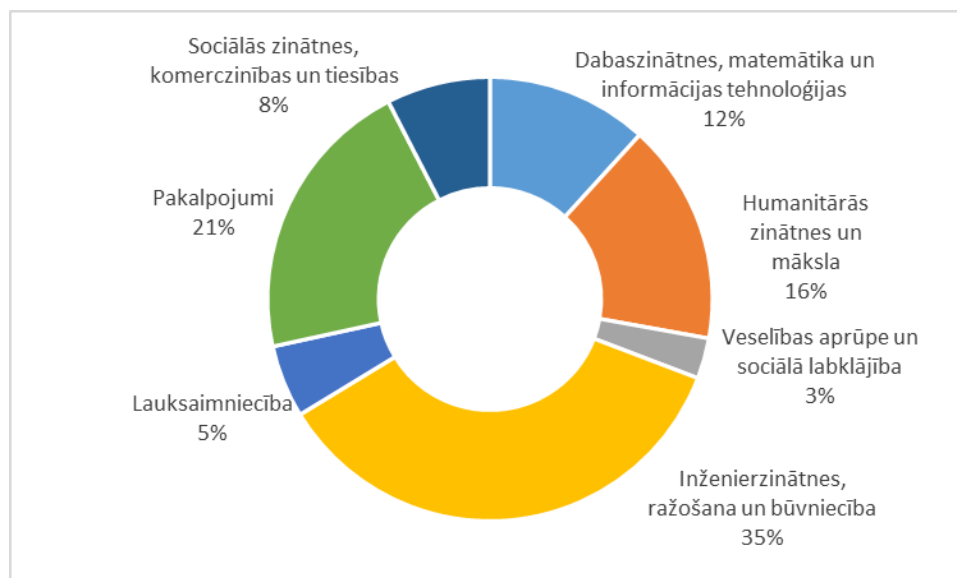
pavasārī bija liels skaists jauniešu, kas nenokārtoja 9. klases noslēguma valsts pārbaudījumus un neieguva pamatzglītību, no kuriem daļa būtu bijusi profesionālās izglītības iestāžu audzēkņi.

Latvijā ir izveidojies optimāls profesionālās izglītības iestāžu, kas īsteno profesionālās vidējās un arodizglītības programmas, tīkls, tāpēc nav vērojamas būtiskas iestāžu skaita izmaiņas. 2023. gadā profesionālās izglītības iestāžu tīkls ir samazinājies par vienu iestādi, apvienojot Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskolu ar Jāņa Ivanova Rēzeknes mūzikas vidusskolu un izveidojot mākslu izglītības kompetences centru Latgales mūzikas un mākslas vidusskola. 2023. gada nogalē ir izdoti MK 2022. gada 21. novembra noteikumi Nr.777 “Par Jēkabpils Agrobiznesa koledžas profesionālās izglītības iestādes statusa un nosaukuma maiņu”, nosakot profesionālās izglītības iestādes statusu – tehnikums, un piešķirot Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikuma nosaukumu. Tādā veidā no 2024. gada tiks nodrošināts, ka minētā profesionālās izglītības iestāde atbilst Profesionālās izglītības likumā noteiktajiem atbilstošā statusa profesionālās izglītības iestādes kritērijiem.

Lielākais īpatsvars jeb 35% profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmas tiek īstenotas izglītības tematiskajā grupā “Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība”. Izglītojamo īpatsvars, kas mācās izglītības tematiskajā grupā “Pakalpojumi”, 2023./2024. mācību gada sākumā samazinājies par 1 procentpunktu, salīdzinot ar 2022./2023. mācību gada sākumu, bet izglītojamo skaita īpatsvars izglītība programmās izglītības tematiskajā grupā “Dabaszinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas” attiecīgi par 1 procentpunktu ir palielinājies. Profesionālās izglītības programmas, kurās var iegūt profesionālās kvalifikācijas STEM jomā, 2023./2024. Mācību gada sākumā veido 55% no profesionālās izglītības programmu piedāvājuma vidējās izglītības pakāpē.

Tabula nr. 10

**Izglītojamo skaits izglītības programmās sadalījumā pēc izglītības tematiskās grupas
2023./2024.mācību gada sākumā**

Tabulā: Pārskata gadā starp profesionālās izglītības tematiskajām grupām augstāko popularitātes īpatsvaru saglabājušas inženierzinātnes, ražošana un būvniecība (35%), kā arī pakalpojumi (21%)

Pārskata gadā, ieviešot Profesionālās izglītības likuma 2022. gada 3.marta grozījumus, izstrādāti vairāki MK noteikumi: Nr.52 “Valsts atzītu profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecināšu dokumentu, moduļa apliecību un profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecināšu dokumentu noteikumi” (07.02.2023), Nr.70 “Noteikumi par personas kompetences atzīšanu uzņemšanai profesionālās izglītības programmas vēlākos mācību posmos” (21.02.2023), Nr.220 “Noteikumi par uzņemšanas kārtību profesionālās izglītības programmās un atskaitīšanu no tām”(02.05.2023) un Nr.481 “Prakses organizēšanas kārtība profesionālās izglītības programmās” (29.08.2023).

Pērn noslēdzās nozīmīgs ar ES fondu līdzekļiem līdzfinansēts profesionālās izglītības sistēmas attīstības projekts: darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.5.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā” (īstenoja Latvijas Darba devēju konfederācija), kura ietvaros kopumā 4804 audzēkņi tika iesaistīti darba vidē balstītās mācības un 16 389 audzēkņu piedalījās mācību praksēs uzņēmumos.

2023.gadā tika apstiprināti Eiropas Sociālā Fonda Plus 4.2.2.9. pasākuma “Izglītības procesa individualizācija un starpnozaru sadarbība profesionālās izglītības izcilībai” 2. kārtas īstenošanas nosacījumi. Pasākuma projekta ietvaros būs iespēja arī turpmāk organizēt nacionālo jauno profesionāļu meistarības konkursu SkillsLatvia, kā arī nodrošināt Latvijas pārstāvību starptautiskajos jauno profesionāļu meistarības konkursos EuroSkills un WorldSkills, kā rezultātā profesionālās izglītības iestāžu izglītojamiem būs iespēja paaugstināt konkurētspēju darba tirgū. Vienlaikus projektā tiks sniegts atbalsts profesionālās izglītības iestādēs pedagogiem darbā ar talantīgajiem audzēkņiem profesionālo prasmju apguvē un pilnveidē. (Projektam līdz 31.12.2027 pieejamais finansējums ir 3 850 000 euro, ko veido Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums – 3 272 500 euro un valsts budžeta līdzfinansējums – 577 500 euro.)

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija jeb OECD 2023. gadā publicētajā pētījuma “Education at a Glance 2023” Latvijas profesionālās izglītības sistēma atzīta par vienu no efektīvākajām starp pētījuma dalībvalstīm.

3.2.2. Pieaugušo izglītība

2023. gada 17. jūnijā pieņēma MK noteikumus Nr.395 “Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai”. Vienlaikus tika sagatavota vēstule visām pašvaldībām, lai informētu par jauno kārtību, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai. Regulāri tika sniegtas konsultācijas pašvaldībām un neformālās izglītības programmu īstenotājiem par jaunā regulējuma piemērošanu. Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekta “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā” (projekta numurs Nr. 101051304-NCLV-ERASMUS-EDU-2021-AL-AGENDA-IBA) ietvaros tika sagatavotas vadlīnijas neformālās izglītības programmu īstenotājiem “Vadlīnijas neformālās izglītības programmu izstrādei” un vadlīnijas pašvaldību darbiniekiem neformālās izglītības īstenošanas atļauju izsniegšanai kvalitātes kontrolei “Vadlīnijas atļauju izsniegšanai neformālās izglītības programmu īstenošanai”.

Izstrādāts MK noteikumu projekts “Noteikumi par valsts profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības standartu”. Publiskā apspriešana noslēgusies 22.11.2023. MK noteikumu projekts pieejams MK tīmekļa vietnē [šeit](#).

2023. gada 4.jūlijā tika apstiprināts IZM sagatavotais Informatīvais ziņojums “Par Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2.komponentes “Digitālā transformācija” 2.3.reformu un investīciju virziena “Digitālās prasmes” 2.3.1.r. reformas “Ilgtspējīgas un

sociāli atbildīgas atbalsta sistēmas pieaugušo izglītībai attīstība” 2.3.1.4.i. investīcijas “Individuālo mācību kontu pieejas attīstība” īstenošanu” pieejams MK [tīmekļvietnē](#). Lai veidotu plašākas iespējas un tiesības pieaugušajiem piedalīties izglītībā profesionālo prasmju un zināšanu pilnveidei, ar Eiropas Savienības (ES) Atveseļošanas fonda atbalstu veidos konceptuāli jaunu pieeju – individuālo mācību kontu pieeju. Individuālais mācību konts būs personīgs virtuāls konts, kas pieaugušajiem nodrošinās piekļuvi individualizētam mācību budžetam un mācību iespējām, kas atbilst valsts noteiktiem kritērijiem un darba tirgus vajadzībām. Ar ES Atveseļošanas fonda atbalstu mērķis ir līdz 2026. gada vidum izstrādāt un aprobēt individuālo mācību kontu pieeju Latvijā, pilotprojekta ietvaros iesaistot 3500 personas. Plānots arī izveidot digitālo vidi šāda risinājuma ieviešanai.

2023. gada oktobrī noslēdzās pēdējās mācības nodarbinātajiem Valsts izglītības attīstības aģentūras īstenotajā Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektā “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide” jeb “Mācības pieaugušajiem”. Kopš projekta sākuma 2017. gadā savu kompetenci ir pilnveidojuši vairāk nekā 76 000 nodarbināto no 25 gadu vecuma. ESF projekts “Mācības pieaugušajiem” ir kļuvis arī par plaši atpazīstamu zīmolu sabiedrībā. 2022. gadā Nodarbinātības Valsts aģentūras pasūtītā pētījuma rezultāti liecina, ka darba devēju vidū “Mācības pieaugušajiem” projekts ir visplašāk zināmais un biežāk izmantotais valsts atbalsta veids nodarbināto mācībām. Savukārt 2023. gadā pētījuma centra “SKDS” veiktās reprezentatīvās Latvijas iedzīvotāju aptaujas rezultāti rāda, ka 38% no nodarbinātajiem iedzīvotājiem vecumā no 25 gadiem ir dzirdējuši par projektu, un 9% projektā ir arī piedalījušies.

2023. gada laikā tika nodrošināta Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekta “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā” (projekta numurs Nr. 101051304-NCLV-ERASMUS-EDU-2021-AL-AGENDA-IBA) īstenošana. Tika stiprināts pašvaldību pieaugušo izglītības koordinatoru tīkls, organizēti ikmēneša tiešsaistes pasākumi un pieci klātienē semināri: Rīgas Izglītības un informatīvi metodiskajā centrā, Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrā (Jelgava), Jelgavas novadā, Latvijas Bankā, Valmieras un Smiltenes novadā. Pārskata gadā tika organizēts mācību brauciens uz Igauniju, kura piedalījās 19 pašvaldību pieaugušo izglītības koordinatori. Tika organizētas divas koprades darbnīcas individuālo mācību kontu koncepta izstrādei. Sadarbībā ar Baltijas Datoru akadēmiju tika izstrādāta neformālās izglītības programma “Digitālās prasmes ikdienas dzīves situāciju risināšanai” un metodiskie materiāli programmas īstenošanai. Pirmajā pusgadā 21 pašvaldība realizēja pilotprogrammu, iesaistot visgrūtāk aizsniedzamos pieaugušos. Pilotprogrammas rezultāti tika apkopoti un izmantoti, programma uzlabota un aprobēta 24 pašvaldībās līdz 2023. gada beigām. Lai uzlabotu iedzīvotāju finanšu prātību visā Latvijā, tika uzsākta izglītības programma “Kļūsti par naudas prātēju!”, kuru izstrādājusi Latvijas Banka sadarbībā ar IZM un ES programmas “Erasmus+” projektu “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā”. 22 Latvijas pašvaldībās iedzīvotāji apguva pirmo programmas moduli “Manu personīgo finanšu plānošana”. Ar projekta “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā” atbalstu aktivitāte turpināsies vēl vismaz divus gadus – līdz 2025. gada nogalei. Tiks izstrādātas jaunas neformālās izglītības programmas atbilstoši *DigComp*, *FinComp*, *GreenComp*, *EntreComp*, *LifEComp* u.c. Eiropas Padomes ieteikumiem un prasmju ietvariem. Projekta ietvaros tika izstrādāti tiesību aktu projekti: “Noteikumi par personas kompetences atzīšanu uzņemšanai profesionālās izglītības programmas vēlākos mācību posmos” un “Valsts atzītu profesionālo izglītību un profesionālo kvalifikāciju apliecinošu dokumentu, moduļa apliecību un profesionālās izglītības programmas daļas apguvi apliecinošu dokumentu noteikumi”. Notika četri mācību braucieni uz Igauniju, Lietuvu un Somiju projekta

darba grupai tiesību aktu projektu izstrādei. Tika nodrošināta projekta tīmekļa vietnes www.muzizglitiba.gov.lv satura izstrāde un aktualizēšana.

2023. gada garumā tika nodrošināta IZM īstenotā projekta ES Erasmus+ programmas projekta „EPALE Nacionālais atbalsta dienests” (Granta līgums Nr. 101074777—EPALE NSS LV) (Eiropas Pieaugušo izglītības e-platforma – Nacionālais atbalsta dienests) turpināšana. 2023. gadā EPALE Latvijas sadaļā publicēti 1116 ieraksti, no kuriem 61% ievietoja paši lietotāji. Regulāri publikācijas veic 92 autori, tika sagatavoti 12 ikmēneša EPALE Vēstneši. Projekta ietvaros tika rīkota IZM pieaugušo neformālās izglītības īstenotāju ceļojošās balvas “Saules laiva” vērtēšana un apbalvošanas ceremonija. EPALE Nacionālā atbalsta dienests rīkoja Latvijas Pieaugušo izglītības dienu aktivitātes EPALE Kopienas konferences ietvaros 2023. gada oktobrī. Reģistrēto Latvijas lietotāju skaits EPALE platformā turpināja pieaugt un 2023. gada beigās sasniedza 5182 lietotājus. Sadarbībā ar VIAA 2023. gadā EPALE Latvija kļuva par Eiropas Prasmju gada nacionālo koordinatoru un īstenoja Eiropas prasmju gada koordinēšanu.

3.3. AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA

Izglītības un zinātnes ministrija 2023. gadā turpina īstenot vairākas augstākajai izglītībai nepieciešamas reformas, kā, piemēram, ieviesusi tenūras profesūras fondu, pilnveidojusi pašreizējo augstākās izglītības finansēšanas modeli, dubultojot snieguma finansējuma apmēru un papildinot to ar jauniem snieguma kritērijiem (valsts augstskolu un koledžu absolventi prioritārajās jomās, Latvijā nodarbināto absolventu nodarbinātības kvalitāte, profesoru zinātniskās darbības kvalitāte), kā arī uzsākusi pakāpenisku institucionālā finansējuma modeļa un institucionālās akreditācijas ieviešanu.

2023. gadā ministrija uzsāka garantētās nodarbinātības jeb tenūras (no angļu val. *tenure*) sistēmas ieviešanu Latvijā zinātnes universitātēs, vienlaicīgi nodrošinot visu zinātnes nozaru grupu vienmērīgu attīstību. Tenūras sistēmas ietvaros paredzēts vēlētajam akadēmiskajam personālam, iegūstot noteiktu akadēmisko amatu, piemēram, asociētā profesora vai profesora amatu, un izpildot iepriekš zināmus profesionālās un zinātniskās kvalifikācijas kritērijus, nodrošināt stabilu nodarbinātību ar beztermiņa darba līgumu pretstatā darba līguma slēgšanai tikai uz ievēlēšanas laiku – sešiem gadiem, kā tas ir šobrīd. Ņemot vērā, ka tenūras sistēma sekmīgi darbojas citās Eiropas valstīs, tas ir viens no risinājumiem, kā attīstīt cilvēkkapitāla attīstību pētniecībā un inovācijās Latvijā. Tenūras sistēmu plānots pilnībā ieviest 2024. gadā.

Valsts prezidenta izsludinātie grozījumi Augstskolu likumā paredz pakāpenisku institucionālā finansējuma modeļa (izmaiņas augstākās izglītības finansēšanas 1. pīlārā) ieviešanu Latvijā, sākot no 2024. gada 1. janvāra. Visām augstākās izglītības iestādēm būs iespējams pieteikties dalībai izmēģinājumuprojektā, kas paredz pakāpenisku institucionālā finansējuma modeļa ieviešanu, kā galvenais mērķis ir pilnveidot un modernizēt esošo valsts augstākās izglītības iestāžu finansēšanas modeli un principus, stiprinot atbilstību tautsaimniecības pieprasījumam.

No 2023. gada snieguma finansējums (augstākās izglītības finansēšanas 2. pīlārs) augstskolām tiek piešķirts, ņemot vērā absolventu skaitu jomās, kurās ir darbaspēka iztrūkums, kā arī atbilstoši tam, vai to absolventi ir nodarbināti augsti kvalificētajos amatos, kas atbilst speciālistiem ar augstāko izglītību. Iepriekš snieguma finansējuma struktūra sastāvēja tikai no zinātnes un pētniecības kritērijiem. Līdz ar minētajām izmaiņām ministrija sniedz stimulu augstākās izglītības iestādēm fokusēties uz rezultātu (absolventu sagatavošanu), nevis procesu (studiju programmas īstenošanu). Ministrijas skatījumā tas ir skaidrs signāls augstākās izglītības iestādēm par to nozīmi valstij nepieciešamo speciālistu sagatavošanā.

IZM 2023. gadā uzsāka īstenot atbalsta programmu topošajiem un jaunajiem skolotājiem, kuri savu darbību pēc studijām saista ar darbu skolā. Atbalsta programmas ietvaros ministrija ir izstrādājusi tematisko stipendiju prioritāro jomu pedagoģijas studentiem, nodrošinot valsts budžeta stipendiju 300 eiro apmērā mēnesī, sākot ar 1. kursu. Stipendija ieviesta, lai nodrošinātu valsts izglītības iestādēs nepieciešamo skolotāju skaitu un veicinātu vidējās izglītības absolventu interesi par pedagoģijas studijām, it īpaši valstī prioritārajās izglītības (*STEM*, Eiropas Ekonomikas zonas oficiālo valodu un latviešu valodas un literatūras mācību) jomās. Stipendijas saņēmējiem izvirzītas prasības attiecībā pret akadēmiskajiem rādītājiem, praksi un nodarbinātību izglītības iestādē. Jauno pedagoģijas studentu atbalsta programmas ietvaros ministrija aktualizējusi studiju vietas izmaksas valstij prioritārajās pedagoģijas izglītības programmās, tādējādi izvirzot prasības augstākās izglītības iestādēm celt studiju kvalitāti un modernizēt studiju vidi.

2023. gadā noslēdzās IZM īstenotais Eiropas Sociālā fonda projekts “Atbalsts valsts augstskolu padomju darbības uzsākšanai”, kura ietvaros tika apstiprinātas 14 valsts dibinātu augstskolu stratēģiskās specializācijas, tika apstiprinātas un ar IZM saskaņotas 13 valsts dibinātu augstskolu attīstības stratēģijas un sniegts atbalsts 14 augstskolu izveidoto padomju darbības nodrošināšanai.

2023. gadā tika apstiprināti Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.2.7. pasākuma “Indukcijas gada ieviešana pedagogu sagatavošanas studiju programmās” īstenošanas noteikumi. Pasākuma ietvaros paredzēta indukcijas gada ieviešana pedagogu sagatavošanas studiju programmās, kas nozīmēs sistēmisku atbalstu jauniešiem pedagogiem pirmajā gadā pēc skolotāja kvalifikācijas iegūšanas. Projektu īsteno Latvijas Universitāte, tā īstenošana plānota līdz 30.06.2026. Pieejamais finansējums atbalsta sniegšanai – 3 425 840 eiro, ko veido Eiropas Sociālā fonda Plus finansējums 2 911 964 eiro apmērā un valsts budžeta līdzfinansējums 513 876 eiro apmērā.

3.4. ZINĀTNE

2023. gadā palielināts pieejamais valsts finansējums zinātnei, tostarp par 1,5 milj. eiro palielināts finansējums fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (turpmāk FLPP) īstenošanai, kas ir vienīgais valsts finansējuma konkurss Latvijā, kas vērsts uz zinātnieku brīvi iniciētu fundamentālo un lietišķo pētījumu īstenošanu. FLPP mērķis ir radīt jaunas zināšanas un tehnoloģiskās atziņas visās zinātņu nozarēs.

Valsts pētījumu programmas (turpmāk VPP) ir ministriju pasūtīti pētījumi viņu izvēlēta tematikā jeb zinātņu nozarē, kas balstās uz ministriju vajadzībām un finansēšanas iespējām. Tie ir orientēti uz noteiktu vajadzību un interešu nodrošināšanu, un pamatā tie ir multi- un starpdisciplināri pētījumi, kas aptver dažādas zinātņu nozaru grupas un nozares. 2023. gadā tika turpināta VPP kā zinātnes rīcībpolitikas instrumenta ieviešana. Aizvadītā gada laikā izstrādātas sešas jaunas programmas: „Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības attīstība”, “Sports”, “Sabiedrības veselība”, “Izglītība”, “20. un 21. gadsimta vēstures pētniecība un cilvēkkapitāla ataudze”, “Latvijas kultūra – resurss valsts attīstībai”. Turpināts darbs pie “Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai”, „Aizsardzības inovāciju pētījumu programma”, “Digitālās humanitārās zinātnes” un programmu “Augstas enerģijas fizika un paātrinātāju tehnoloģijas”, “Inovāciju fonds – nozaru pētījumu programma” VPP.

Pārskata gadā Latvija dalībvalsts statusā pievienojusies Eiropas Molekulārās bioloģijas konferencei (EMBC) un Eiropas Molekulārās bioloģijas laboratorijai (EMBL), apņemoties attīstīt molekulārās bioloģijas pētniecību un sadarbību ar citām Eiropas valstīm šajā nozarē,

veicinot zinātniskās pētniecības attīstību un palīdzot Latvijas zinātniekiem iekļauties starptautiskajā zinātnes kopienā.

2023. gadā tika veikts arī nacionālās zinātniskās infrastruktūras kartējums un analīze, kā ietvaros veikts esošās infrastruktūras uzskaitījums un analīze, kā arī izstrādātas rekomendācijas pētniecības infrastruktūras pilnveidei, tostarp ESFRI/ERIC infrastruktūras pilnveidei un ceļa kartes aktualizācijai. Papildus zinātniskās infrastruktūras analīzē iekļauti arī pamatresursu jeb servisu centru (*Core facility*) noteikšanas kritēriji, rekomendācijas to izveides veicināšanai un aspekti par starptautiskas nozīmes pētniecības infrastruktūru.

Zinātnes bāzes finansējuma programma ir lielākā valsts budžeta programma zinātnē, kuras mērķis ir nodrošināt valsts augstskolām un zinātniskajām institūcijām, to uzturēšanai un izaugsmei nepieciešamo finansējumu. Līdz ar apstiprināto valsts budžetu 2023. gadā zinātnes bāzes finansējums tika palielināts par 22%, kas palīdz nodrošināt zinātniskās kapacitātes pieaugumu valsts augstskolās un zinātniskajās institūcijās.

IZM turpina atbalstīt Latvijas virzību uz Eiropas Kodolpētījumu organizācijas (CERN) pilntiesīgas dalībvalsts statusu. Pārskata gadā Latvija ir CERN asociētās dalībvalsts statusā. Dalība šāda izmēra starptautiskos konsorcijs zinātnes attīstībai ir īpaši nozīmīga, jo tā veicina zinātnes izcilību un starptautisko konkurētspēju virknē Latvijas viedās specializācijas (RIS3) jomās. CERN jau 70 gadus ir pasaulē vadošais zinātniskais centrs, kurā notiek globāli nozīmīgi zinātnes atklājumi.

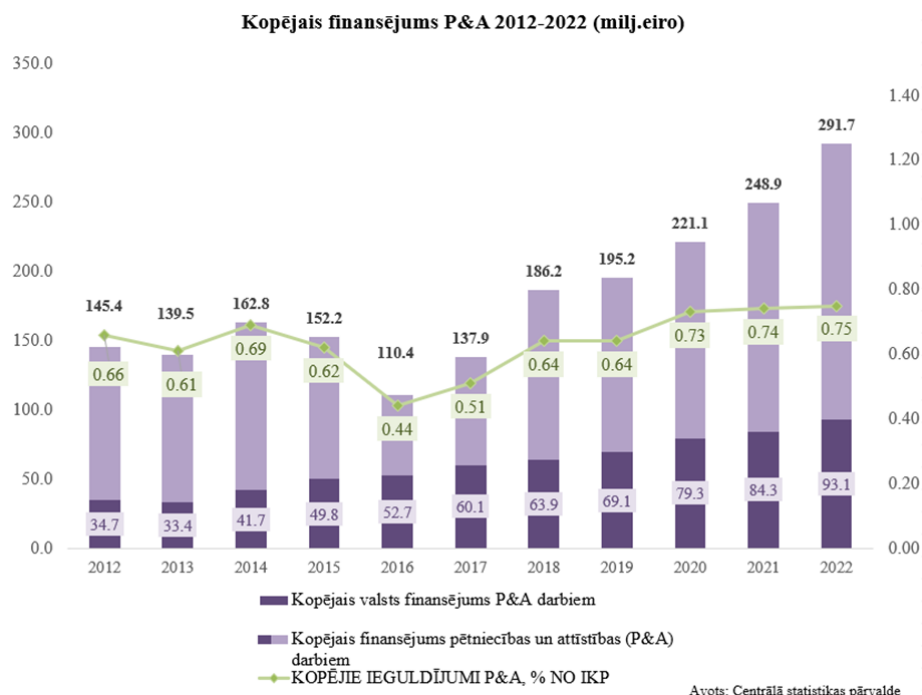
2023. gada jūnijā Rīgā notika vērienīgs zinātnes pasākums – V Pasaules latviešu zinātnieku kongress “Zinātne Latvijai”, kas trīs dienās pulcēja vairāk nekā 1300 dalībniekus gan klātienē, gan attālināti. Kongresa sesijās dalībnieki analizēja zinātnes pretspēku globālajiem izaicinājumiem un Latvijas lomai starptautiskajā sadarbībā. Kongresa laikā izstrādātie informatīvie materiāli pieejami Izglītības un zinātnes ministrijas mājaslapas publikāciju un pārskatu sadaļā.

Tabula nr. 9

Tabulā: Neraugoties uz būtisko pētnieku īpatsvara pieaugumu laikā posmā starp 2012. un 2022. gadu, salīdzinot ar ES27 vidējo rādītāju zinātnisko darbinieku Latvijā skaits no kopējā darbaspēka valstī ir vairāk nekā divas reizes mazāks.

Tabula nr. 11

Tabulā: Latvijas finansējuma pētniecībai un attīstībai dinamika 2012 – 2022

3.5. KOSMOSS

Galvenais kosmosa nozares attīstības instruments Latvijā ir dalība Eiropas Kosmosa aģentūrā (EKA) asociētās dalībvalsts statusā. Vienlaikus tiek izmantotas arī citas iespējas, tādas kā ES Kosmosa programma, Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūra (EUSPA) un programmas Apvārsnis Eiropa kosmosa aktivitātes. 2023.gadā tika pārskatīta un atjaunota Latvijas Kosmosa stratēģija 2021. - 2027.gadam, nosakot ambiciozākus sasniedzamos rādītājus līdz 2027.gadam. Kosmosa Stratēģijas galvenais mērķis iesaistīt Latvijas uzņēmumus un zinātniskās globālajā kosmosa nozarē un starptautiskās ietekmes stiprināšana kosmosa tehnoloģijās un zinātnē.

3.5.1. Eiropas Kosmosa aģentūra

Sadarbības ar EKA tiek īstenota piedaloties EKA programmās, kuras var iedalīt trīs kategorijās - obligātā programma, nacionālā programma un izvēles programmas. Latvija šobrīd piedalās piecās izvēles programmās - GSTP (General Support Technology Programme), Future EO (zemes novērošanas programma), Kosmosa drošība, Kosmosa izpēte un Scale-up (jaunuzņēmumu attīstība).

Tabula nr. 12

Obligātā programma	330 000 EUR
Nacionālā programma	1 300 200 EUR
GSTP	928 000 EUR
Future EO	217 000 EUR

Kosmosa drošība	12 800 EUR
Kosmosa izpēte	12 000 EUR
Scale-Up	200 000 EUR

Tabulā: 2023.gadā EKA programmās tika ieguldīti 3 milj. EUR

Latvijas organizāciju atgūtais finansējums (Latvijas organizāciju atgūtais finansējums piedaloties EKA programmās) 2023. gadā veidoja 4,4 milj. eiro, no kuriem nozīmīgākie projekti bija Komercializācijas Reaktora iegūtais līgums 1,1 milj. eiro apmērā par EKA Biznesa inkubatora ieviešanu Latvijā turpmākajos septiņos gados un SIA Baltic Sattellite Serviss līgums par vienotas zemes novērošanas datu Baltijas platformas izstrādi valsts organizācijām (*EO Baltic Platform for Governmental Services (EO-BALP)*) 898 tūkstošu eiro vērtībā. Nacionālajā programmā atgūtais finansējums veidoja 1,55 milj. eiro, bet EKA Galvenajā tehnoloģiju atbalsta programmā (GSTP) programmā 0,9 milj. EUR.

Tabula nr. 13

ORGANIZĀCIJAS NOSAUKUMS	SEKTORS (MVU, universitāte, utt.)	PROJEKTU SKAITS	LĪGUMU KOPSUMMA
Allatherm	MVU	6	1 813 866
Eventech	MVU	9	1 790 606
Baltic Satellite Service	MVU	8	1 492 339
RD Alfa Microelectronics	MVU	6	1 292 076
Vides Risinājumu institūts	Nodibinājums	9	1 208 270
Komercializācijas Reaktors	Nodibinājums	1	1 100 000

Tabulā: Kopš 2015. gada vislielāko līgumu kopsummu EKA programmās ir ieguvušas sešas organizācijas

Tabula apkopo sešas veiksmīgākās Latvijas organizācijas, kuras kopš 2015 gada ieguvušas lielāko finansējumu kosmosa tehnoloģiju un pakalpojumu attīstībai starptautiskajam vai vietējam tirgum.

3.5.2. ES aktivitātes

Pārskata gadā Izglītības un zinātnes ministrija kopā ar LU pievienojās ES kosmisko objektu novērošanas un uzraudzības partnerībai, kas ar ES dalībvalstu rīcībā esošo sensoru tīklu palīdzību nodrošina ES kosmosā bāzētās infrastruktūras drošību, kosmosa telpas pārraudzību un kosmisko objektu kataloga uzturēšanu. Latvija partnerībā piedalās ar sensoru "LV_RIGA-SLR", kura darbību un apkalpošanu nodrošina LU. Partnerības ietvaros ministrija ir piesaistījusi ES finansējumu 66 677 eiro apmērā.

Kopš 2021. gada programmas Apvārsnis Eiropa un Interreg Europe kosmosa aktivitātēs Latvijas organizācijas ir ieguvušas divus virssliekšņa projektus un deviņus apstiprinātus projektus par kopējo summu 1,76 milj. eiro.

3.5.3. Starptautiskā sadarbība

2023.gada 6.novembrī tika parakstīts IZM un Itālijas Republikas Kosmosa aģentūras saprašanās memorands par sadarbību ar kosmosu saistīto darbību jomā miermīlīgiem mērķiem. Memorands definē tādus sadarbības virzienus kā mikrosatelītu, nanosatelītu un saistīto komponentu un tehnoloģiju attīstība; Zemes novērošanu un ar to saistīto lietojumu izstrāde; Zemes optisko novērošanas tehniku attīstība; sadarbība kosmosa zinātnes veicināšanā un akadēmiskā sadarbība, kas ietver kopīgas mācības, semināru un simpoziju organizēšana. Saprašanās memorands paredz izveidot arī Apvienoto koordinācijas komiteju, kas izskatīs un izvērtēs iespējamās sadarbības projektus.

2023. gadā noslēgusies visu IZM atbildībā esošo ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda specifisko atbalsta mērķa projektu īstenošana, tai skaitā IZM īstenotais projekts “Integrētie nacionālā līmeņa pasākumi Latvijas pētniecības un attīstības interešu pārstāvības stiprināšanai Eiropas pētniecības telpā” un LZP īstenotie projekti “Atbalsts pēcdoktorantūras pētniecības īstenošanai” un “Atbalsts starptautiskās sadarbības projektu izstrādei un īstenošanai”.

2023.gadā IZM izstrādājusi un MK apstiprinājis vairākus MK noteikumus, kas nosaka ES fondu 2021.-2027. gada plānošanas perioda pasākumu ieviešanas nosacījumus: 1.1.1.1. pasākums “Zinātnes politikas ieviešana, vadība un kapacitātes stiprināšana”, 1.1.1.5. pasākums “Latvijas pilnvērtīga dalība Apvārsnis Eiropa programmā, tajā skaitā nodrošinot kompleksu atbalsta instrumentu klāstu un sasaisti ar RIS3 specializācijas jomu attīstīšanu”, 1.1.1.8. pasākums “Doktorantūras granti”, 1.1.1.9. pasākums “Pēcdoktorantūras pētījumi”. Šo pasākumu ietvaros finansējums pieejams līdz 31.12.2029.

3.6. Sports

Sporta politikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam paredz, ka turpmāko gadu laikā Latvijā jāveicina visu iedzīvotāju, it īpaši bērnu un jauniešu, fiziskā aktivitāte, kā arī jārada konkurētspējīga vide augstu sasniegumu sporta attīstībai. Par prioritāti atzīta bērnu un jauniešu sporta attīstība.

Par sporta nozares panākumu jāatzīst Latvijas jauno sportistu dalība Eiropas Jaunatnes olimpiādē Mariborā Slovēnijā, kur Latviju pārstāvēja 48 jaunie sportisti. Lai arī šoreiz nevienam no Latvijas sportistiem neizdevās iegūt kādu no godalgotajām vietām, vairākiem sportistiem izdevās pietuvoties uzvaras pjedestālam un labot personīgos rekordus. Augstākie sasniegumi ir tenisa dubultspēlē Odetai Panasai un Adelīnai Lačinovai – 4. vieta un 5. vieta tāllēkšanā – Aleksim Gailītim.

2023. gadā valsts budžeta finansējums 22 409 133 eiro apmērā piešķirts 84 profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēm profesionālās ievirzes sporta izglītības programmās nodarbināto pedagogu darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (1678,88 pedagogiskās likmes). Pārskata gadā valsts finansētajās profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs īstenotas profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas 39 sporta veidos, kuros nodarbojas 38 937 izglītojamie 3243 grupās 1756 treneru vadībā. Sporta veidi, kuros ir lielākais valsts finansēto izglītojamo skaits – futbols (8743 izglītojamie), basketbols (7610 izglītojamie), vieglatlētika (5788 izglītojamie), volejbols (2967 izglītojamie) un peldēšana (2022 izglītojamie).

3.6.1. Būtiskākie notikumi – atbalsts sporta pasākumiem un pētījumu programmām

No 2023. gada 21. līdz 28. janvārim Itālijā norisinājās Eiropas jaunatnes ziemas Olimpiskais festivāls, kurā Latviju pārstāvēja 46 jaunie atlēti, izcīnot zelta, divas sudraba un vienu bronzas medaļu.

2023. gada 9. martā Rīga tika pasludināta par pasaules skriešanas galvaspilsētu. Pasaules čempionāts skriešanā, kas Rīgā 1. oktobrī pulcēja vairāk nekā 13 000 skrējējus no vairāk nekā 100 valstīm, piedzīvoja divus pasaules rekordus jūdzes distancē. Tas ir nozīmīgākais vieglatlētikas un tautas sporta pasākums Baltijas valstu vēsturē, kurā varēja piedalīties ne tikai elites atlēti un pasaules čempioni, bet ikviens skriešanas entuziasts, tai skaitā skolēni un ģimenes ar bērniem.

2023. gada 27. – 29. aprīlī notika Baltijas valstu profesionālās izglītības iestāžu 28. sporta spēles. Baltijas valstu profesionālās izglītības iestāžu sporta spēles ir dibinātas, lai veicinātu Baltijas valstu sadraudzību un sadarbību.

Trešajās Eiropas spēlēs Polijā Latvijas komanda tika pārstāvēta ar 92 sportistiem 16 sporta veidos, izcīnot trīs zelta medaļas – 3x3 basketbolā, 5000 metru skrējienā un šķēpmesānā, kopvērtējumā ieņemot 25. vietu 41 dalībvalsts konkurencē. Tas ir labākais rezultāts starp Baltijas valstīm.

Lielākais ziemas sporta veida forums – Starptautiskās Hokeja federācijas (IIHF) Pasaules Čempionāts Hokejā 2023 norisinājās no 12. līdz 28. maijam, kuru kopīgi rīkoja Tampere (Somija) un Rīga (Latvija), Latvijai pirmo reizi vēsturē izcīnot bronzas medaļas.

Basketbola valstsvienība Pasaules kausa finālturnīrā, kas no 25. augusta līdz 10. septembrim notika Indonēzijā, Japānā un Filipīnās, izcīnīja vēsturisku panākumu - piekto vietu.

No 23. līdz 30. septembrim norisinājās Eiropas Komisijas un IZM līdzfinansētā Eiropas Sporta nedēļa, kuras ietvaros ikvienam bija pieejami bezmaksas sporta pasākumi visā Latvijā. Pasākumu nacionālais koordinators Latvijā bija biedrība “Latvijas Sporta federāciju padome”, bet lielākie pasākumi notika sadarbībā ar Stirnu Buku, biedrību “Latvijas Peldēšanas federācija”, biedrību “Latvijas Orientēšanās federācija” un projektu “Eiropas Skolu Sporta diena”.

Pārskata gadā IZM izsludināja valsts pētījumu programmas “Sports” 2023. – 2026. gadam projektu atklātais konkurss, lai nodrošinātu Latvijas sporta kapitāla un tā potenciāla efektīva izmantošana valsts ilgtspējīgai attīstībai un sabiedrības labklājībai. Programma paredz attīstīt pētniecības izcilību veselības un sporta zinātnes nozarē un stiprināt saikni starp pētniecību un sporta nozari, kā arī attīstīt datus balstītu sporta zinātnisko un analītisko bāzi. Mērķis ir arī radīt jaunas zināšanas un pieejas un stiprināt materiālzinātnisko un medicīnisko kapacitāti ilgtspējas un efektivitātes veicināšanai sportā. Programmas mērķa sasniegšanai izvirzīti trīs galvenie uzdevumi:

- attīstīt pētniecības metodes un zināšanu bāzi par sportam nepieciešamo inovatīvo risinājumu izstrādi un ieviešanu ražošanā;
- attīstīt pētniecības metodes un zināšanu bāzi par sportistu veselību, funkcionālajām spējām, treniņu metodikām un pieejām sasniegto rezultātu efektivitātes paaugstināšanai;
- attīstīt pētniecības metodes un metodoloģisko pieeju, lai novērtētu Latvijas sporta nozares ietekmi uz tautsaimniecību un stiprinātu saikni starp pētniecību, publisko pārvaldi un sabiedrību.

31. oktobrī valdība atbalstīja IZM virzītos priekšlikumus par finanšu līdzekļu piešķiršanu biedrībai “Latvijas Basketbola savienība” 2,7 miljonu eiro apmērā, lai pretendētu uz 2024. gada Parīzes Olimpisko spēļu basketbola kvalifikācijas grupu turnīra norisi Latvijā.

9. novembrī tika desmito reizi atklāts Vislatvijas projekts skolēniem “Sporto visa klase” ar 6000 projekta dalībniekiem.

Finansiāls atbalsts projektam “Sporto visa klase” un “Personības akadēmija” nodrošināts 375000 eiro apmērā, tai skaitā 260 000 eiro atbalstam sporta dzīves veicināšanai Latvijas izglītības iestādēs. Katru nedēļu interaktīvās izlozes “Sporto visi!” TV izlozēs, lai nodrošinātu tās un momentloterijas “Sporta loterija” sabiedriski nozīmīgā mērķa īstenošanu, tika noteikta viena Latvijas izglītības iestāde, kas piedalījās projektā “Sporto visa klase” un saņēma 5000 eiro finansējumu sporta dzīves uzlabošanai. Gada laikā finansējums tika piešķirts 52 izglītības iestādēm. 115 000 eiro tika paredzēti projekta “Personības akadēmija” finālsacensību organizēšanai kopā ar olimpiskajiem centriem, kā arī nometnei 50 dalībniekiem.

7. decembrī Latvijas Jaunatnes olimpiādes organizācijas komiteja, piedaloties IZM pārstāvjiem, pieņēma lēmumu par IX Latvijas Jaunatnes olimpiādes norisi 2024.gadā no 27. līdz 29. jūnijam Valmierā. Latvijas Jaunatnes Olimpiāde ir nozīmīgs notikums Latvijas sportā, kas pulcē jaunos sportistus no visas Latvijas. Tajās piedalās novadu un valstspilsētu komandas. Olimpiādes laikā tiks noskaidrota sportiskākā Latvijas pašvaldība un labākie Latvijas sportisti vasaras sporta veidos.

IZM izsludinātajā konkursā “Gada sporta skolotājs” pasākuma “Trīs Zvaigžņu balva sportā 2023” ietvaros tika noteikts labākais sporta skolotājs – Bauskas Valsts ģimnāzijas sporta skolotāja Aiva Aišpure.

3.6.2. Naudas balvas par augstiem sasniegumiem sportā

Saskaņā ar Sporta likuma 14.panta pirmo daļu Latvijas sportistiem, viņu treneriem, sportistus apkalpojošajiem sporta darbiniekiem, tai skaitā sporta ārstiem, apkalpojošajam personālam un attiecīgajām sporta federācijām sporta veida attīstībai un jauno sportistu sagatavošanai Ministru kabinets par izciliem sasniegumiem sportā 2022. gada nogalē un 2023. gadā piešķīris naudas balvas 885 372 eiro apmērā. Ne mazāk kā 50% apmērā no federācijai piešķirtās naudas balvas tiek novirzīti sporta veida attīstībai.

Latvijas hokeja izlasei un biedrībai “Latvijas Hokeja federācija” par izcīnīto trešo vietu 2023. gada Pasaules čempionātā hokejā piešķirti 576 716 eiro. No minētās summas Latvijas hokeja izlases spēlētājiem, treneriem, sportistu apkalpojošajam personālam, tai skaitā sporta ārstiem piešķirti 220 000 eiro. Latvijas Hokeja federācijai sporta veida attīstībai un jauno sportistu sagatavošanai par sportistu izciliem sasniegumiem piešķirti 356 716 eiro. Pēc IZM rosinājuma naudas balvas piešķirtas dubultā apmērā.

2023. gada 12. septembrī valdība atbalstījusi IZM virzītos priekšlikumus par naudas balvu piešķiršanu biedrībai “Latvijas Basketbola savienība” par izciliem sasniegumiem 2023.gada Pasaules kausa basketbolā izcīņas finālturnīrā. Biedrībai “Latvijas Basketbola savienība” par izcīnīto piekto vietu 2023. gada Pasaules čempionātā basketbolā piešķirti 211 716 eiro.

3.6.3. Sporta infrastruktūra

2023. gada 20. oktobrī notika SIA “Latvijas Nacionālā sporta centra” jaunās sporta ēkas – Komandu sporta spēļu halles – kapsulas iemūrēšana. Halle būs pielāgota arī paralimpiskā sporta vajadzībām.

2023. gada 22. decembrī ekspluatācijā nodota daudzfunkcionālā Daugavas stadiona vieglatlētikas manēža. Daudzfunkcionālā vieglatlētikas manēža nodrošinās modernākos treniņu un sacensību apstākļus gan profesionāliem sportistiem, gan bērniem un jauniešiem, kā arī paralimpiskajiem sportistiem. Vieglatlētikas manēža primāri paredzēta vieglatlētikas disciplīnu treniņiem un sacensībām, kā arī komandu sporta veidu, tostarp volejbola, florbola, handbola un futzāla, treniņiem un sacensībām.

3.6.4. Normatīvais regulējums

2023. gada 1. septembrī stājies spēkā MK 2021. gada 21. decembra noteikumu Nr. 885 “Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas” 1. pielikums “Profesionālās ievirzes sporta izglītības iestāžu mācību treniņu grupu rezultativitātes kritēriji sportā un nosacījumi attiecībā uz izglītojamo skaitu un vecumu”. Sadarbībā ar sporta skolām, biedrību “Latvijas Sporta izglītības iestāžu direktoru padome” un sporta federācijām izstrādāti un precizēti rezultativitātes kritēriji un nosacījumi attiecībā uz izglītojamo skaitu un vecumu, lai veicinātu sporta skolās īstenoto programmu vienlīdzīgu attīstību. Uzsākta Sporta likuma grozījumu izstrāde. Tā ir daļa no sporta nozares finansēšanas pārvaldības un administratīvās pārvaldības modeļa reformas atbilstoši Sporta politikas pamatnostādņēm 2022. – 2027. gadam (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2022. gada 31. maija rīkojumu Nr. 397), kuras uzdevums ir mazināt valsts budžeta līdzekļu administrēšanas izdevumus. Reformas ietvaros paredzēts arī būtiski samazināt sporta nozarei paredzēto valsts budžeta līdzekļu administrēšanā iesaistīto organizāciju skaitu, vienlaicīgi stiprinot atzītās konkrētā sporta veida federācijas lomu paredzēto valsts budžeta līdzekļu pārvaldībā.

2023. gada nogalē tika izstrādāti un apstiprināti MK noteikumi “Sporta organizāciju finansēšanas kārtība”, nosakot kārtību un nosacījumus valsts budžeta līdzekļu piešķiršanai Latvijā atzītām sporta federācijām, kā arī biedrībām “Latvijas Olimpiskā komiteja”, “Latvijas Sporta federāciju padome” un “Latvijas Paralimpiskā komiteja”, ko sākot ar 2024. gada 1. janvāri centralizēti administrēs IZM. Kārtība izstrādāta saskaņā ar deklarāciju par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 15. punktu par sporta izglītības finansēšanas modeli, kas sniedz plašākas iespējas bērniem un jauniešiem, kā arī definē skaidrus un kritērijus augstu sasniegumu sporta atbalstam.

3.7. VALSTS VALODA

Īstenojot Nacionālā attīstības plāna 2021. – 2027. gadam noteikto mērķu un uzdevumu izpildi un Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam virsmērķi, izstrādāts Valsts valodas politikas īstenošanas plāns 2024.–2027. gadam, kas paredz nodrošināt latviešu valodas kā vienīgās konstitucionāli noteiktās valsts valodas ilgtspēju, tās lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, sekmējot valodas izpēti un valodas resursu attīstību un digitalizāciju un stiprinot sabiedrības līdzdalību un individuālo atbildību valsts valodas politikas īstenošanā. Plānā izvirzītie rīcības virzieni, uzdevumi un pasākumi rezultātu sasniegšanai ietver galvenās valodas politikas attīstības prioritātes 2024. – 2027. gadā.

Rosināta daudzveidīga komunikācija un panākta noturīga interese sabiedrībā par latviešu valodas attīstību. Valsts valodas dienas 15.oktobrī ietvaros, stiprinot tās svinēšanas tradīciju, kā arī pievēršot uzmanību latviešu valodas nozīmei nacionālās politikas veidošanā un latviskās identitātes tālākā stiprināšanā, parlamentā rīkotās konferences “Latviešu valoda – valstiskuma nostiprināšanas, izaugsmes un sadarbības valoda” tika sniegts ziņojums par valsts valodas politikas pamatnostādņēm – darāmajiem darbiem un politiskajām prioritātēm. Savukārt 13.decembrī bija aizvadīts seminārs “Valsts valodas politika valodas attīstībai un lietojumam”,

kurā dalībnieki tika iepazīstināti ar valodas politikas un attīstības aktualitātēm, akcentējot ikviena cilvēka nozīmi valsts valodas atbalstam un lietojumam.

Valsts pētījumu programmas “Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai” īstenošanas un uzraudzības komisija ir izvērtējusi un apstiprinājusi četru projektu – “Mūsdienu latviešu valodas izpēte un valodas tehnoloģiju attīstība”, “Daudzfunkcionāla lībiešu valodas vārdnīca”, “Latviešu valodas daudzveidība laikā un telpā”, “Mūsdienu latviešu valodas lietojums un attīstība” – vidusposma ziņojumus, lai nodrošinātu zinātniskos un praktiskos resursus latviešu valodas izpētes ilgtspējai. Visos projektos ir sasniegti plānotie rezultāti un tiek turpināta to darbība.

Atbilstoši Plānā darbam ar diasporu 2021. – 2023. gadam noteiktajam nodrošināts daudzpusīgs atbalsts diasporai latviešu valodas apguves un uzturēšanas jomā. Noslēgti un īstenoti četri līdzdarbības līgumi ar Eiropas Latviešu apvienību un Īrijas Latviešu nacionālo apvienību, lai latviešu diasporas bērnu un jauniešu vidū nodrošinātu mērķtiecīgu valsts valodas apguvi un atbalstītu latviskās izglītības mācības. Atbalsta programma iekļauj arī valsts valodas prasmes pārbaudi.

Nodrošināts regulārs dialogs sadarbībā ar diasporas organizāciju un nevalstiskā sektora pārstāvjiem, diasporas skolotājiem, mācībspēkiem, ekspertiem jautājumos, kas skar latviešu valodas apguves iespējas un latvisko izglītību diasporā. Izstrādāti priekšlikumi Plānam darbam ar diasporu 2024. – 2026. gadam izglītības un latviešu valodas sadaļai.

Pārskata gadā turpināta diasporas skolotāju tālmācības programma “Latviešu valodas kā svešvalodas skolotājs” Latvijas Universitātē, lai nodrošinātu iespēju mītnes zemju latviešu diasporas pārstāvjiem padziļināt zināšanas par latviešu valodas mācību priekšmeta saturu un latviešu valodas un literatūras mācīšanas metodēm. Programmas ietvaros tiek nodrošināts, ka iegūtās zināšanas ir izmantojamas diasporas nedēļas nogales skolās, vasaras vidusskolās vai nometnēs. 2023. gadā programmu absolvējuši 18 skolotāji, septiņi pabeiguši daļu programmas un ieguvuši apliecību par noteiktiem apgūtiem programmas moduļiem. 2023./2024. mācību gadā programmā uzņemti 24 jauni studenti.

3.8. JAUNATNE

Tabula nr. 14

Finanšu resursi jaunatnes politikas īstenošanai

Budžeta programma/apakšprogramma	Apstiprināts likumā, plāns gadam (ar izmaiņām), EUR	Budžeta izpilde pārskata periodā, EUR
21.00.00 Jaunatnes politikas valsts programma	1 360 498	1 226 446
70.10.00 Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra	3 477 444	1 714 763
70.12.00 Eiropas Kopienas programmu projektu īstenošana (JSPA budžets)	2 579 295	1 645 266
70.15.00 ES programmas Erasmus+ projektu īstenošanas nodrošināšana (JSPA budžets)	9 973 679	3 996 004

Tabulā: Jaunatnes politikas īstenošanai ir pieejami finanšu līdzekļi no valsts budžeta un ārvalstu finanšu instrumentiem. Finansējuma saņēmēji ir IZM, JSPA un VISC, kā arī atklātos projektu konkursos noteiktie

projektu īstenotāji (nevalstiskās organizācijas, pašvaldības) un pakalpojumu sniedzēji. Īstenojot noteiktos pasākumus, projektu vai pasākumu īstenotāji ievēro Publisko iepirkumu likumu, kā arī citus normatīvos aktus.

IZM Jaunatnes politikas valsts programmas 2023. – 2025. gadam (turpmāk – valsts programmas) iepļānotos pasākumus tiešā veidā īsteno nozares ministrija, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (turpmāk – JSPA) un Valsts izglītības un satura centrs (turpmāk – VISC).

3.8.1. Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes politika

IZM organizētā konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta” ietvaros daudzveidīgas aktivitātes norisinājušās visa gada garumā Latvijas jauniešu galvaspilsētā 2023 – Bauskas novadā. Spilgtākais notikums, nu jau par tradīciju kļuvušais, jauniešu festivāls “Kopums”, kurā noskaidrojām arī 2024. gada Latvijas Jauniešu galvaspilsētu – Līvānu novadu.

IZM valsts programmas ietvaros nodrošināja konkursa “Labākais darbā ar jaunatni 2023” organizēšanu, norisi un uzvarētāju apbalvošanu. Konkurss tiek organizēts ar mērķi izteikt atzinību pašvaldībām, darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, jauniešu centriem, kā arī jaunatnes organizācijām un biedrībām, kas strādā ar jaunatni. Konkursa popularizēšanas nolūkos tika mainīta kandidātu pieteikšanās kārtība, paredzot pieteikumus iesniegt tikai elektroniska dokumenta formā – aizpildot tiešsaistes anketu vai nosūtot pieteikumu, izmantojot elektroniskā pasta adresi. Kārtības maiņa sekmēja nozīmīgu pieteikumu pieaugumu – 2023. gadā tika saņemti 72 pieteikumi, taču 2022. gadā – 57 pieteikumi. Gan 2023., gan 2022. gadā tika vērtēti kandidāti 8 kategorijās, un 2023. gadā tika sumināti 12 uzvarētāji un 2022. gadā – 10 uzvarētāji.

Ar IZM atbalstu no 2023. gada 28. līdz 30. jūnijam Latvijas Prezidentūras Eiropas Padomē ietvaros Rīgā norisinājās “Eiropas Jaunatnes politikas universitāte 2023”. Eiropas Jaunatnes politikas universitāte, kas Eiropas Padomē pazīstama arī kā “Vasaras universitāte”, ir tradicionāls pasākums un pārskata gadā pulcēja 35 par jaunatnes jautājumiem atbildīgos Eiropas padomes un tās dalībvalstu ministriju un jaunatnes organizāciju pārstāvjus no Armēnijas, Čehijas, Somijas, Francijas, Gruzijas, Grieķijas, Islandes, Ziemeļmaķedonijas, Melnkalnes, Polijas, Portugāles, Slovēnijas, Ukrainas un Latvijas. 2023. gada Vasaras universitātes mērķis bija uzlabot dalībnieku izpratni par Eiropas Padomes un tās jaunatnes departamenta vērtībām, mērķiem, programmām, struktūrām un pieejamo atbalstu dalībvalstīm jaunatnes politikas īstenošanā. Pasākuma ietvaros dalībnieki dalījās ar zināšanām un viedokļiem par jaunatnes politikas jautājumiem, kas ir aktuāli Eiropas Padomes jaunatnes sektorā, kā arī iepazinās ar situāciju Latvijas jaunatnes politikā.

IZM īstenotajā jauniešu līdzdalības projektā “Eiropas Jaunatnes dialoga īstenošana Latvijā 2022 – 2024” noslēdzies devītais un uzsākts desmitais cikls. Eiropas Jaunatnes dialoga aktivitātēs abos ciklos 2023. gadā veiktas konsultācijas ar vairāk nekā 1000 jauniešiem no visiem pieciem Latvijas reģioniem. Savukārt nozīmīgākais ilgtermiņa rezultāts devītajā ciklā ir Kurzemes reģiona vēstnieku aktivitātes, izveidojot patstāvīgi strādāt spējīgas jauniešu domes Saldus un Tukuma novadā. Eiropas Jaunatnes dialoga vēstnieku tīklā iesaistījušies 40 jaunieši no dažādiem Latvijas reģioniem.

Apstiprināts informatīvais ziņojums un norītējis aktīvs darbs, lai projekta “Digitālā darba ar jaunatni sistēmas attīstība pašvaldībās” ietvaros ar Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda finansējumu teju 3,6 miljonu eiro apjomā attīstītu digitālo darbu ar jaunatni pašvaldībās.

2023. gadā valsts pētījumu programmā “Izglītība” notika metodikas un stratēģiju izstrāde, tai skaitā sadarbības mehānismu izstrāde, jauniešu līdzdalības stimulēšanai izglītības iestādēs, pašvaldībās un valsts līmenī. Pētījumā tika arī aplūkoti galvenie faktori, kas ietekmē jauniešu pilsonisko līdzdalību un saiknes ar vietējo kopienu un valsti veidošanos. Pārskata gadā

publicēts arī “Jaunatnes politikas un darba ar jaunatni monitoringa koncepcijas izstrāde” gala ziņojums, kas iekļauj jaunatnes politikas monitoringu un priekšlikumus darba ar jaunatni pilnveidošanai.

3.8.3. JSPA

JSPA valsts programmas ietvaros nodrošināja sekojošu atklāto projektu konkursu organizēšanu, to apstiprināšanu un uzraudzību:

- “Atbalsts iniciatīvām jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanai sabiedrībā” – ietvaros tika saņemti 79 projektu pieteikumi (27 reģionālā līmenī un 52 vietējā līmenī), no kuriem tika apstiprināti 26 projekti (7 reģionālā līmenī un 19 vietējā līmenī) ar mērķi nodrošināt atbalstu iniciatīvām un aktivitāšu īstenošanai, lai veicinātu jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanos sabiedrībā un sekmētu to aktīvo pilsonisko un politisko līdzdalību;
- “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalības nodrošināšanai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā” – ietvaros tika saņemti un apstiprināti seši projekti divās konkursa kārtās ar mērķi nodrošināt atbalstu jaunatnes organizāciju darbībai un līdzdalībai valsts un starptautiskajā jaunatnes politikā, aktivitāšu organizēšanai, nodrošinot Jaunatnes politikas valsts programmas rīcības virzienos noteikto pasākumu īstenošanu, to darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu;
- “Atbalsts izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstībai programmas “Kontakts” iniciatīvu projektu īstenošanai” – ietvaros tika saņemti 34 projektu pieteikumi no 98 skolām un tika apstiprināts 31 projekts, iekļaujot 93 skolas, ar mērķi īstenot izglītojamo iniciatīvu projektus, stiprināt izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstību, sekmēt izglītojamo aktīvu pilsonisko līdzdalību un vairot visu izglītojamo labbūtību, tajā skaitā Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai, kā arī atbalstot un sekmējot jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanu;
- “Atbalsts jaunatnes politikas īstenošanai vietējā līmenī” – ietvaros tika saņemti 20 projektu pieteikumi, no kuriem apstiprināti 14, bet īstenoti – 13 projekti ar mērķi atbalstīt jaunatnes politikas attīstību vietējā līmenī, veicinot kvalitatīvas un ilgtspējīgas darba ar jaunatni sistēmas izveidi/pilnveidi pašvaldībās, tostarp veicināt digitālā un mobilā darba ar jaunatni attīstību un jauniešu līdzdalības mehānismu stiprināšanu, izglītojamo pašpārvalžu attīstību, jauniešu ar ierobežotām iespējām iekļaušanu un sadarbību ar jaunatnes organizācijām;
- “Atbalsts jaunatnes organizāciju darbībai, to iniciatīvām, jauniešu līdzdalības veicināšanai un iekļaušanai sabiedrībā” – ietvaros tika saņemti 15 pieteikumi un apstiprināti pieci projekti ar mērķi nodrošināt atbalstu jaunatnes organizāciju darbībai, kapacitātes stiprināšanai un aktivitāšu īstenošanai, lai sekmētu valsts programmas rīcības virzienos noteikto pasākumu īstenošanu un sasniegtu pasākumos noteiktos obligātos rezultātīvos rādītājus.

JSPA administrēja Jaunatnes darbinieku izcilības programmu, kuras ietvaros no 2023. gada septembra līdz 2024. gada janvārim mācībās četros klātienes moduļos un pieredzes apmaiņas vizītē kopumā piedalījušies 48 darba ar jaunatni veicēji. Kvantitatīvā rādītāja sasniegšanai tika veidotas divas paralēlas mācību grupas – darba ar jaunatni veicēji, kuri pārskata gadā pirmo reizi piedalījās izcilības mācībās un darba ar jaunatni veicēji, kuri 2022. gadā jau bija apguvuši izcilības mācību programmu.

Darba ar jaunatni veicējiem, kas pirmo reizi piedalījās mācībās, tika piedāvātas sekojošas mācību tēmas:

- kā strādāt ar jauniešiem ar psihoemocionālām veselības problēmām;
- kā strādāt ar jauniešiem, kuri tiek pakļauti diskriminācijas vai vardarbības riskiem (t.sk. dzimuma vai seksuālās piederības dēļ);
- kā strādāt ar jauniešiem ar kultūras atšķirībām (etniskās minoritātes).

Savukārt darba ar jaunatni veicējiem, kuri jau 2022. gadā jau bija apguvuši izcilības mācību programmu, tika piedāvātas šādas mācību tēmas:

- kā atbalstīt sevi un citus (psihoemocionālā veselība un labbūtība);
- iecietīgi pret neiecietīgo (kā strādāt ar jauniešiem, kam ir anti-sociāla vai riskanta uzvedība; konfliktu risināšana);
- kā strādāt ar atkarības jauniešiem (vielu un procesu pārmērīga lietošana).

JSPA 2023. gada 3. un 4. ceturksnī nodrošināja Jaunatnes lietu speciālistu mentoru programmu, kuras ietvaros tika sniegts atbalsts 24 darbu nesen uzsākušiem speciālistiem. Atbalsta nodrošināšanai tika iesaistīti 11 mentori – pieredzējuši jaunatnes darbinieki.

Pārskata gadā JSPA nodrošināja individuālās un grupu supervīzijas sistēmiska psihoemocionāla atbalsta saņemšanai darbā ar jaunatni iesaistītajiem. Tika apstiprinātas 48 personas, kas veic darbu ar jaunatni pašvaldībās, pašvaldību iestādēs un NVO. Nodrošinātas 27 grupu supervīzijas. No 2023. gada aprīļa līdz decembrim kopumā tika nodrošināts individuālais un grupu supervīziju atbalsts 40 darba ar jaunatni veicējiem.

JSPA 2023. gada 1. un 2. ceturksnī nodrošināja 17 mācības “Izglītības iestāžu pašpārvalžu attīstībai programmas “Kontakts” iniciatīvu projektu īstenošanai ietvaros 475 dalībniekiem.

Programmas “Eiropas Solidaritātes korpuss” ietvaros brīvprātīgo darbu Latvijā 2023. gadā uzsāka 211 ārzemju brīvprātīgie no Gruzijas, Turcijas, Francijas, Spānijas un citām valstīm. Programmas ietvaros 48 Latvijas jaunieši brīvprātīgo darbu veica tepat Latvijā, bet 89 jaunieši brīvprātīgo darbu devās veikt uz Spāniju, Itāliju, Vāciju un citām valstīm.

Jaunieši iesaistījās arī solidaritātes projektu īstenošanā. 2023. gadā apstiprināti 34 projekti, dodot iespēju 186 jauniešiem sniegt atbalstu vietējām kopienām.

Programmas “Erasmus+” ietvaros apstiprināts 41 jauniešu apmaiņas projekts, sniedzot iespēju 1518 jauniešiem, tai skaitā 535 jauniešiem ar ierobežotām iespējām piedalīties starptautiskās aktivitātēs. Apstiprināts 31 jaunatnes līdzdalības projekts, kuros iesaistīti vairāk nekā 982 jaunieši. Četros DiscoverEU iekļaušanas projektos 27 jauniešiem ar ierobežotām iespējām tika dota iespēja ceļot pa Eiropu, uzlabojot savas kompetences, paplašinot redzesloku un gūstot ceļošanas pieredzi.

Programmas “Erasmus+” ietvaros sniegts atbalsts organizācijām, kas veic darbu ar jaunatni un jaunatnes darbiniekiem. Apstiprināti 30 jaunatnes darbinieku mobilitātes projekti 1011 jaunatnes darbinieku kompetenču paaugstināšanai, seši sadarbības partnerības projekti un 11 maza mēroga partnerības projekti sadarbības veicināšanai un kvalitātes paaugstināšanai darbam ar jaunatni.

Pārskata gadā tika īstenoti 67 valsts un starptautiska līmeņa mācību pasākumi 2070 speciālistiem par dažādām darba ar jaunatni formām un kvalitātes aspektiem ES programmu “Erasmus+” un “Eiropas Solidaritātes korpuss” ietvaros, lai veicinātu jauniešu līdzdalību, mobilitāti un iekļaušanos sabiedrībā.

Iniciatīvas “DiscoverEU” Latvijas apstiprinātajiem dalībniekiem JSPA 2023. gadā organizēja divus informatīvus pasākumus - klātienes un neklātienes pirmsizbraukšanas tikšanās, lai iepazīstinātu jauniešus ar ES programmu iespējām, JSPA, citiem ceļotājiem no Latvijas, kā arī praktiski sagatavotu ceļojumam. Pasākumos piedalījās 78 dalībnieki. Sadarbībā ar Lietuvas un Igaunijas ES jaunatnes programmu aģentūrām JSPA organizēja divu dienu satikšanās pasākumu citu valstu 13 dalībniekiem, kuri “DiscoverEU” ietvaros apmeklēja Latviju.

Pārskata gadā 4094 Latvijas pārstāvji saņēma neformālās izglītības atzišanas dokumentus – “Youthpass” sertifikātu apliecinājumus, ka persona ir piedalījusies Erasmus+ vai Eiropas Solidaritātes korpuss programmu aktivitātēs, apliecinot dalībnieku gūtās kompetences. No tiem 679 “Youthpass” sertifikātos tika aizpildītas kompetenču sadaļas, kas ir izvēles daļa un kuru ikviens dalībnieks pēc projekta var brīvprātīgi aizpildīt un apliecināt, kuras no 8 mūžizglītības kompetencēm ir paaugstinājis projekta laikā. 2023. gadā “Youthpass” sertifikātus izsniedza 638 organizācijas. “Youthpass” sertifikātus var ģenerēt tikai projektu īstenotāji un valstu nacionālās aģentūras.

Pārskata gadā “Eurodesk” informācijas tīklā jauniešiem Latvijā darbojās seši reģionālie koordinatori un 40 informācijas punkti. “Eurodesk” tīkls 2023.gadā, lai informētu jauniešus par mobilitātes iespējām Eiropā, organizēja 406 pasākumus, no kuriem 346 klātienē un 60 tiešsaistē, kā arī 607 konsultācijas. Kopā tika sasniegti 7070 jauniešus.

Pārskata periodā noslēdzās divu Eiropas Sociālā fonda projektu īstenošana - “PROTI un DARI!”, kura ietvaros kopā atbalstu saņēma 5206 NEET jaunieši un “Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros”. Vienlaikus 2023.gadā IZM ir izstrādājusi un MK ir apstiprināti Eiropas Sociālā fonda Plus 4.2.3.4. pasākuma "Sekmēt NEET jauniešu integrēšanos izglītībā un nodarbinātībā" īstenošanas nosacījumi, kura ietvaros tiks sniegts atbalsts jauniešiem, kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieki 4.2. pasākuma atbalsts būs projekta “PROTI un DARI!” turpinājums. Pieejamais finansējums līdz 31.12.2029 – 5 495 518 eiro apmērā, tai skaitā ESF+ finansējumu – 4 671 190 eiro apmērā, valsts budžeta finansējumu – 824 328 eiro apmērā.

3.8.4. VISC

VISC valsts programmas ietvaros sadarbībā ar biedrību “Pašpārvalžu atbalstam” 2023. gadā organizēja izglītojošus pasākumus skolu pašpārvalžu konsultantiem un dalībniekiem. 2023. gada aprīlī notikušas 11 individuālās konsultācijas “Nāc uz kafiju” pašpārvalžu atbalsta personām, skaidrojot projektu īstenošanas iespējas, ģenerējot idejas, veicinot sadarbību un dažādu jauniešu iekļaušanu, līderību un mācoties pienākumu sadali, veidojot pašpārvaldes struktūru un sastāvu – dalīšanu vecuma grupās, veicot darba plānošanu, ieviešot lietvedību.

Konsultāciju novērtējums:

- skolu pašpārvalžu konsultanti bez pieredzes nespēj orientēties izstrādātajos materiālos, neprot novērtēt, kurās situācijās tie vislabāk strādā, nepieciešams atbalsts skolu pašpārvalžu konsultantiem;
- pašpārvaldēm sadarbības veidošana pilsētas / novada līmenī ar citām pašpārvaldēm ir izaicinājums;
- svarīgi ir veidot pieredzes apmaiņu arī vietējā mērogā, kas ļauj pašpārvaldes dalībniekiem ne tikai iepazīties un uzzināt par aktualitātēm, bet arī saprast, kā pilnveidot savu darbību.

27. aprīlī notika pedagogu profesionālās kompetences pilnveides seminārs “(Mācību gada) Beigas kā sākums”, kura ietvaros tika pilnveidota 49 pašpārvalžu konsultantu izpratne par pašpārvaldes aktivitāšu un gada izvērtēšanas nozīmi, praktiskām metodēm darbam ar skolu pašpārvaldēm un pašpārvaldes nozīmi skolēnu/ audzēkņu interešu un vajadzību pārstāvniecībā.

18. augustā profesionālās kompetences pilnveides seminārā “Pašpārvalžu konsultantu salidojums” klātienē pulcējās 67 dalībnieki un apguva zināšanas par labvēlīgas vidi pieredzes apmaiņai, diskusiju sagatavošanu un vadīšanu, pasākumu plānošanas pamatprincipiem,

tematisko darbnīcu organizēšanu, kā arī neformālās izglītības metožu un principu izmantošanu darbībā.

26. oktobrī notika tiešsaistes sadarbības seminārs “Veido vidi līdzdalībai” par skolēnu/audzēkņu iesaisti labvēlīgas vides veidošanu izglītības iestādē un pašvaldībā. Seminārā piedalījās 87 pašpārvalžu atbalsta personas, izglītības iestāžu administrācijas pārstāvji, pašvaldību pārstāvji un jaunatnes lietu speciālisti. Seminārā tika spriests par to, kā skolās veidot vidi, kurā skolēnu domām, idejām un iniciatīvām ir nozīme, jauniešu iesaisti lēmumu pieņemšanā un mācību procesa veicināšanu.

Gada noslēguma pasākums “Ceļā uz Latvijas Skolēnu domi”.

2023. gada 1. – 2. decembrī Jūrmalā norisinājās Latvijā lielākais skolēnu pašpārvalžu forums “Iesaistes spējas un iespējas”, kas pulcēja 100 skolēnus un 50 pašpārvalžu konsultantus no 50 dažādām izglītības iestādēm Latvijā. Pasākums tika īstenots ar mērķi stiprināt pašpārvalžu dalībnieku izpratni par skolēnu vajadzību izzināšanu, interešu pārstāvēšanu, dalību lēmumu pieņemšanā, kas sekmē aktīvu pilsonisko līdzdalību; veicināt pašpārvalžu pieredzes apmaiņu un potenciālu sadarbību ilgtermiņā, kā arī izzināt nepieciešamību pēc nacionāla līmeņa skolēnu vajadzību pārstāvniecības organizācijas jeb Latvijas Skolēnu domes.

Pasākuma ietvaros tika nodrošināta 16 stundu profesionālās kompetences pilnveides kursu programma “Sadarbība un pieredzes pārnese kā resurss skolēnu pašpārvalžu konsultantu darba uzlabošanai” 50 pašpārvalžu konsultantiem par izglītības iestāžu pašpārvalžu darba pilnveidi un sadarbību ar skolas administrāciju. Būtiskākais no secinājumiem, mijiedarbojoties ar pašpārvalžu konsultantiem - nepieciešams stiprināt skolu administrāciju komandu izpratni par skolēnu/audzēkņu līdzdalības nozīmi mācību satura apguvē un pilsonisko kompetenču stiprināšanā.

3.9. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA UN ES LIETAS

3.9.1. Sadarbība ar Eiropas Padomi

No 2023. gada maija līdz novembrim nodrošināta Latvijas prezidentūras Eiropas Padomes (EP) Ministru komitejā norise, veicinot EP noteikto stratēģisko prioritāšu sasniegšanu, stiprinot cilvēktiesību standartu ievērošanu EP dalībvalstīs, sekmējot EP aktivitātes, redzamību un atpazīstamību, kā arī stiprinot organizācijas reputāciju. Ministrija organizēja un iesaistījās šādu pasākumu organizēšanā:

- [Eiropas jaunatnes politikas universitāte](#) 2023. gada 28. - 30. jūnijā Rīgā, diskutējot par darbu ar jaunatni lomu demokrātijas stiprināšanā;
- [Eiropas Padomes 26. Izglītības ministru konference “Izglītības pārveidojošais spēks: vispārīgas vērtības un pilsoniskā atjaunošana”](#) 2023. gada 28. - 29. septembrī Strasbūrā, kuras ietvaros ministri pieņēma rezolūcijas par izglītības pilsoniskās misijas atjaunošanu, izglītību ārkārtas situācijās un krīzēs, izglītības digitālo transformāciju un mākslīgā intelekta ietekmi, kā arī apstiprināja [EP Izglītības Stratēģiju 2030](#);
- [Starptautiskā konference “Tiesības uz taisnīgu procedūru antidopinga lietu izskatīšanā”](#) 2023. gada 3. oktobrī Rīgā, sniedzot atbalstu galvenajam organizatoram Latvijas Antidopinga birojam, diskutējot par sportistu tiesību aizsardzību un taisnīgu sportu, piekļuvi objektīvai, neatkarīgai un kompetentai antidopinga lietu izskatīšanai, taisnīgu procedūru antidopinga lietu izskatīšanā u.c.

3.9.2. Sadarbība ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD)

2023. gada 16. novembrī IZM pēc OECD uzaicinājuma piedalījās Prasmju stratēģijas savstarpējās ikgadējais mācīšanās semināra panelīdiskusijā, prezentējot Latvijas pieredzi Izglītības attīstības pamatnostādņu izstrādē sadarbībā ar OECD Prasmju centru. Seminārā tika apkopota OECD un OECD Prasmju stratēģijas projektos iesaistīto valstu 10 gadu pieredze izglītības un prasmju stratēģiju izstrādē un īstenošanā. Latvija aktīvi sadarbojas ar OECD Prasmju centru kopš 2018. gada, t.sk. Prasmju stratēģijas diagnostikas ziņojuma (2018-2019), Rīcības ziņojuma (2019-2020) un TSI projekta ietvaros (2021-2023). Vienlaikus Izglītības un zinātnes ministrijas eksperti 2023.gadā ir atbalstījuši OECD Prasmju stratēģijas projektu īstenošanu citās valstīs, piemēram, pēc OECD uzaicinājuma prezentējot Latvijas pieredzi Prasmju stratēģijas Bulgārijas un Itālijas projektos.

2023. gadā turpinājās sadarbība pie sadarbības programmas, kurā OECD sniedz stratēģiskās vadības konsultācijas un tehnisko atbalstu:

- OECD Izglītības un prasmju direktorāta eksperti sniedza stratēģiskās vadības konsultācijas, lai atbalstītu *skolas kā mācīšanās organizācijas* modeļa attīstīšanu adaptācijai Latvijas kontekstā un sniedza atgriezenisko saiti par zinātnisko pētījumu *Modelis un instruments pieejas skola kā mācīšanās organizācija īstenošanas atbalstam izglītības iestādēs*. Tāpat, OECD Izglītības un prasmju direktorāta eksperti sniedza politikas īstenošanas atbalstu IZM skolu tīkla reorganizācijas iniciatīvai, veidojot ģeotelpiskās simulācijas modeli;
- OECD sniedza tehnisko palīdzību IZM institucionālās kapacitātes novērtēšanai, kas vērsta uz izglītības kvalitātes monitoringa un skolu pilnveides atbalsta uzdevumiem un pienākumiem, kuras ietvaros tika veikts izglītības kvalitātes monitoringa un pilnveides nodrošināšanas funkciju un kapacitātes izvērtējums “Tehniskā palīdzība institucionālās kapacitātes novērtēšanai izglītības kvalitātes uzraudzībai un izglītības kvalitātes pilnveidei”, lai tādējādi sniegtu ieguldījumu izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas attīstībā;
- 2023. gada 14. un 15. decembrī notika starptautisks savstarpējās mācīšanās pasākums “Institucionālās kapacitātes stiprināšana izglītības kvalitātes monitoringam un skolu snieguma pilnveidei”, kuru rīkoja IZM sadarbībā ar OECD Eiropas Sociālā Fonda projekta “Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” ietvaros, lai veicinātu ekspertu pieredzes apmaiņu un atbalstītu Latviju, racionalizējot un precizējot izglītības sistēmas uzdevumus un pienākumus. Pasākumā OECD pārstāvji iepazīstināja ar aptaujas par IZM, padotības iestāžu un pašvaldību institucionālās kapacitātes novērtējuma pirmajiem rezultātiem un secinājumiem, un aicināja diskutēt par to, kā stiprināt IZM, valsts institūciju un pašvaldību lomu un atbildību attiecībā uz izglītības kvalitātes monitoringu un atbalsta sniegšanu skolu snieguma pilnveidei.

IZM ar EK TSI atbalstu 2023.gadā īstenoja arī vairākus sadarbības projektus ar OECD:

- Latvija kopā ar OECD un Eiropas Komisijas Kopīgo pētniecības centru (JRC) 2023. gadā īstenoja TSI projektu *Zināšanās balstītas rīcībpolitikas kapacitātes celšana pārvaldībā un publiskajā pārvaldē postpandēmijas Eiropā* (Building capacity for evidence-informed policymaking in governance and public administration in a post-pandemic Europe), kas noslēgsies 2024.gadā. Projekta mērķis ir veicināt pierādījumos balstītas rīcībpolitikas (EIPM) ieviešanu, attīstot gan politikas veidotāju spējas integrēt zinātnisku informāciju politikas veidošanas procesā, gan zinātnieku spēju šādu

informāciju politikas veidotājiem piedāvāt. OECD galvenā aktivitāte projektā ir Latvijas esošās *science-for-policy* sistēmas analīze (*diagnostic report*), vajadzību identificēšana (*needs assessment*) un ceļa kartes ar ieteikumiem EIPM pilnveidošanai (*roadmap*);

- IZM sadarbībā ar Eiropas Komisiju un OECD 2023.gadā pabeidza īstenot TSI projektu “Atbalsts darba devējiem, lai veicinātu prasmju attīstību Latvijā” (*Support employers in promoting skills development in Latvia (21LV06)*). Projekta mērķis ir Latvijā izstrādāt normatīvo regulējumu ilgtspējīgas un taisnīgas atbalsta sistēmas izveidei darba devējiem savu darbinieku prasmju pilnveidošanai. Projekta rezultāti atbalstīs Ekonomikas ministriju normatīvā regulējuma un atbalsta pasākumu kopuma darba devējiem savu darbinieku izglītošanai attīstībā.

3.9.3. Sadarbība ar Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO)

Latvija turpina dalību UNESCO Ilgtspējīgas attīstības mērķa Nr. 4 “Kvalitatīva izglītība visiem” (IAM4) – “Izglītība 2030” Augstā līmeņa rīcībkomitejā, kas nodrošina IAM4 globālo koordināciju, Izglītības transformācijas samita apņemšanos ieviešanas uzraudzību, kā arī pārrauga tādas globālās iniciatīvās kā izglītības daudzpusējā finansēšana, zaļā partnerība izglītībā, izglītības digitalizācija, jaunatnes līdzdalība u.c. 2023. gadā notika UNESCO vēlēšanu grupu pārstāvju rotācija. Rīcībkomitejas atjaunotajā sastāvā 2024. – 2025. gadā Latvija turpinās pārstāvēt Austrumeiropas vēlēšanu grupu kopā ar Rumāniju un Eiropas Padomi.

IZM pārstāvji piedalījās UNESCO Ģenerālkonferences 42. sesijā, kas norisinājās 2023. gada 7. – 22. Novembrī Parīzē. Ģenerālkonferencē tika pieņemta 1974. gada pārskatītā Rekomendācija par izglītību mieram, cilvēktiesībām un ilgtspējīgai attīstībai, nodibināts UNESCO STEM izglītības institūts Šanhajā, 2025. gads pasludināts par ANO Kvantu zinātnes un tehnoloģiju gadu, apstiprināts jauns IAM4 (ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķis Nr. 4 “Kvalitatīva izglītība”) Augstā līmeņa rīcībkomitejas sastāvs, kurā Latvija turpinās darbu jau otro termiņu u.c.

Sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju nodrošināta konsultatīvās padomes “Izglītība visiem” darbība, organizējot diskusijas par sadarbību vardarbības novēršanai, kā arī agrīnās preventijas un intervences nozīmi iekļaujošas izglītības nodrošināšanā. 2023. gadā tika organizēts arī UNESCO Globālā izglītības monitoringa ziņojuma “Tehnoloģijas izglītībā” atklāšanas pasākums Latvijā.

3.9.4. Ziemeļvalstu Ministru padomes Nordplus programma

Tika uzsākts programmas *Nordplus* 2023. - 2027. gada darbības periods un ministrija nodrošināja Latvijas dalības nosacījumus. Kopumā *Nordplus* programmas iespējas izglītības jomā tiks vērstas uz sadarbības stiprināšanu Ziemeļvalstu un Baltijas reģionā. Savukārt jaunā programmas perioda pirmajā gadā kā saturiskā prioritāte tika izvirzīta sociālās ilgtspējas veicināšana sadarbības projektu ietvaros.

3.9.5. ES Padome

2023. gadā Latvija bija pārstāvēta divās ES Izglītības, jaunatnes un sporta padomēs, kur izglītības jomā tika pieņemti četri dokumenti izglītības saistībā ar Eiropas Izglītības telpas stiprināšanu, vērtību un demokrātijas stiprināšanu un tika aicināts veicināt automatisku savstarpējo mācību un izglītības atzīšanu. Tāpat jaunatnes jomā liels uzsvars tika likts uz jauniešu iekļaušanu lēmumu pieņemšanā un psihoemocionālās veselības stiprināšanu. Bet sportā tika stiprināta sieviešu līdztiesība sportā un tika panākta par WADA dibināšanas valdi.

Tāpat tika diskutēts par tādām aktuālām tēmām kā lasīšanas nozīmi, īpaši sieviešu piesaistīšana zinātnes, tehnoloģijas, inženierzinātņu, mākslas un matemātikas (STEAM) disciplīnām, Ukrainu jauniešu iekļaušanu un drošu vidi sportā. Papildus tam, septembrī Latvija bija pārstāvēta neformālā ES izglītības un jaunatnes lietu ministru sanāksmē Saragosā, Spānijā, kurā ministri diskutēja par jauniešu tiesībām un labbūtību, nelabvēlīgā situācijā esošu studentu piekļuvi augstākajai izglītībai un izglītības ieguldījumu demokrātiskas pilsonības un kopējo ES vērtību veicināšanā.

2023. gadā pētniecības un kosmosa jomās Latvija bija pārstāvēta divās ES konkurētspējas padomēs. Pētniecības jomā tika pieņemta Padomes regula 2021/2085, ar ko izveido kopuzņēmumus pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, kā arī secinājumi par augstvērtīgu, caurspīdīgu, atvērtu, uzticamu un vienlīdzīgu zinātnisko publicēšanu, ieteikums par Eiropas ietvaru pētniecības, inovācijas un uzņēmējdarbības talantu piesaistīšanai un noturēšanai Eiropā un Padomes secinājumi par pētniecības un inovāciju ietekmes stiprināšanu Eiropas Savienības politikas veidošanas procesā, kā arī tika panākta politiska vienošanās par Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu par grozījumiem Lēmumam (EU) 2017/1324 par Savienības dalības turpināšanu Vidusjūras pētniecības un inovāciju partnerībā (PRIMA). Kosmosa jomā tika pieņemti 2 dokumenti: Padomes secinājumi par taisnīgu un ilgtspējīgu kosmosa izmantošanu un Padomes secinājumi par kosmosa satiksmes pārvaldību.

3.9.6. ES programma Erasmus+ un programma Eiropas Solidaritātes korpus

Būtiski atbalsta instrumenti Eiropas izglītības telpas izveidei ir programma *Erasmus+* izglītības un mācību, jaunatnes un sporta jomās un *Eiropas Solidaritātes korpus* jaunatnes un solidaritātes jomā. ES finansējuma ieguldījums programmu budžetā pieaug katru gadu, it īpaši mācību mobilitātes aktivitātēm. 2023. gada 12. septembrī valdība apstiprināja izstrādāto informatīvo ziņojumu „Par Eiropas Savienības programmu *Erasmus+* un *Eiropas Solidaritātes korpus* īstenošanai nepieciešamo papildu finansējumu 2023. un 2024. gadā”, lai nodrošinātu arī valsts budžeta līdzfinansējumu mobilitātei augstākajā izglītībā, projektiem un aktivitātēm, kā arī valsts aģentūru JSPA un VIAA darbībai.

2023. gadā abas programmas ir sasniegušas pašreizējā 2021.–2027. gada perioda ieviešanas vidusposmu, līdz ar to Eiropas Komisija regulāri rīkoja darbības izvērtēšanas pasākumus. Ministrija ir paudusi viedokli par programmu *Erasmus+* un *Eiropas Solidaritātes korpus* īstenošanu un ietekmi Latvijā, kā arī uzsākusi darbu pie nacionālajiem ziņojumiem, lai sniegtu Eiropas Komisijai analītisku informāciju par programmu līdzšinējo sniegumu un izstrādātu priekšlikumus nākotnes periodam pēc 2027. gada.

3.9.7. Profesionālās kvalifikācijas atzīšanas reglamentētajās profesijās jomas koordinācija

2023.gadā profesionālās kvalifikācijas atzīšanas reglamentētajās profesijās koordinācijas darbā, ņemot vērā to, ka iepriekšējā periodā ir panākta Latvijas tiesiskā regulējuma atbilstība ES tiesību aktiem šajā jomā, ministrija fokusējās uz sistēmiskiem jautājumiem, identificējot iespējas pilnveidot profesionālās kvalifikācijas atzīšanas procesu efektivitāti, mazināt administratīvo slogu personām, kas vēlas atzīt savu kvalifikāciju citā valstī un iesaistītajām institūcijām. Tika sagatavoti, saskaņoti un virzīti pieņemšanai Ministru kabinetā pieci Ministru kabineta noteikumu projekti, kuru pieņemšanas rezultātā ir mazinātas dokumentu iesniegšanas prasības profesionālās kvalifikācijas atzīšanas pretendentiem. Lai profesionālās kvalifikācijas atzīšanas pakalpojumu izmantošana kļūtu sabiedrībai pieejamāka, ir sagatavota un publicēta dažādās vietnēs, tostarp EK reglamentēto profesiju datu bāzē, Valsts pārvaldes pakalpojumu

portālā www.latvija.lv informācija par profesionālās kvalifikācijas atzīšanas tiesisko regulējumu un procedūrām. Virknē reglamentēto profesiju, tostarp, vecmātes, vairākās ārstu specialitātes notificēti kvalifikāciju apliecinājošie dokumenti IMI sistēmā, kas to ieguvējiem dod iespējas savu kvalifikāciju atzīt automātiski citā ES dalībvalstī vai EBTA dalībvalstī.

3.9.8. Citi pasākumi

Uzsākts globālās izglītības izvērtējums Latvijā, kuru veic *Global Education Network Europe* (GENE). Izvērtējuma mērķis ir nodrošināt globālās izglītības situācijas analīzi Latvijā, identificēt labas prakses piemērus un sniegt rekomendācijas tās turpmākai uzlabošanai. 2023. gada oktobrī norisinājās GENE ekspertu vizīte un konsultācijas ar Latvijas puses pārstāvjiem, tai skaitā vasts pārvaldes, izglītības iestāžu, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem. GENE izvērtējuma ziņojums tiks publicēts 2024. gadā.

Nodrošināta dalība Latvijas prezidentūras ES Stratēģijā Baltijas jūras reģionam īstenošanā, tajā skaitā organizējot ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam politikas jomas “Izglītība” vadības grupas sēdi 3. oktobrī, Rīgā.

ES aktivitāšu ietvaros pārskata gadā īstenots attīstības sadarbības projekts “Dalība programmas “*Action Document for Dialogue and Action for Resourceful Youth in Central Asia (DARYA)*” aktivitātēs, veicinot sadarbību un pieredzes apmaiņu ar Centrālāzijas valstīm”. Turpināta 2022. gadā uzsākta sadarbība, piedaloties konsultācijās ar *European Training Foundation* (ETF), tās organizētajos vebināros par DARYA moduļu tēmām, Augstā līmeņa grupas sanāksmē ar Centrālāzijas valstu izglītības un nodarbinātības ministru vietniekiem 2023. gada 22. – 23. novembrī, Turīnā, Itālijā, kā arī nodrošinot starptautiskā foruma *Skillman 2023 “The Planet of Skills. Renewed Perspective on Networking Potential”* līdzorganizēšanu 2023. gada 26. – 27. septembrī, Ogrē un Rīgā.

Latvijas Republikas – Izraēlas Valsts kopējās izglītības, kultūras un zinātnes sadarbības starpvaldību komitejas 29. marta sēdē apstiprināta Latvijas un Izraēlas starpvaldību sadarbības programma izglītības, zinātnes, kultūras, jaunatnes un sporta jomā 2023. – 2026. gadam. Šī programma ietver detalizētu atbalstāmo aktivitāšu sarakstu, kas tiek īstenotas Latvijas Republikas valdības un Izraēlas Valsts valdības nolīguma par sadarbību izglītības, kultūras un zinātnes jomā ietvaros.

Nodrošināti atbalsta pasākumi izglītības pieejamības nodrošināšanai Ukrainas civiliedzīvotājiem Latvijā, tajā skaitā sadarbībā ar Rīgas Ukrainu vidusskolu organizēta Ukrainas Nacionālā daudzpriekšmetu testa (*National Multi-subject Test*) norise Rīgā, kuru 2023. gada vasarā nokārtoja vairāk nekā 200 ukraiņu skolēnu, kuri plānoja iestāties Ukrainas augstskolu bakalaura programmās.

4.1. NOZARES VADĪBA

Budžeta programmas/apakšprogramma	2023. gada plāns (ar izmaiņām), EUR	Budžeta izpilde pārskata periodā, EUR
07.00.00 - Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju uzturēšana un attīstība	1 683 462	1 683 462
16.00.00 - Eiropas Savienības lietas un starptautiskā sadarbība	474 894	459 262
42.03.00 - Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki	100 067	100 067
42.06.00 - Valsts izglītības satura centra darbības nodrošināšana	7 409 935	5 525 471
42.07.00 - Izglītības kvalitātes valsts dienesta darbības nodrošināšana	2 111 324	1 407 257
62.20.00 - Tehniskā palīdzība Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) apgūšanai (2014-2020)	309 075	309 074
70.13.00 - Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm	24 071	3 254
70.50.00 - Tehniskā palīdzība ERAF, ESF+, KF, TPF finansējuma apgūšanai (2021-2027)	691 668	662 732
74.50.00 - Tehniskā palīdzība Atveseļošanās un noturības mehānisma (ANM) apgūšanai	262 305	250 516
97.01.00 Ministrijas centrālā aparāta darbības nodrošināšana	6 748 842	6 136 665
99.00.00 Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums	12 563 015	12 554 979
Kopā:	32 378 658	29 092 739

Izstrādāti tiesību aktu projekti, koordinēta un nodrošināta IZM pārstāvība tiesvedības procesos

administratīvajās lietās un civillietās, kurās ministrija ir lietas dalībnieks, nodrošināta dalība Ministru prezidenta, MK, citu ministriju un institūciju veidotajās darba grupās un padomēs. Veicot IZM valdījumā esošo valsts un tai piekritošo nekustamo īpašumu objektu apsaimniekošanu, turpinājās objektu, tajā skaitā to īpašuma tiesību, tiesiska sakārtošana. Pārskata gadā zemesgrāmatās ierakstīti septiņi nekustamo īpašumu objekti. Lielākā daļa objektu nodoti ministrijas padotības iestāžu bezatlīdzības lietojumā un pārvaldīšanā, tajā skaitā apsaimniekošanā, lai īstenotu nepārtrauktu objektu pārvaldīšanas procesu un izvēlētos optimālas pārvaldīšanas darba metodes, tādējādi nodrošinot objektu lietojuma īpašību (kvalitātes) saglabāšanu visā ekspluatācijas laikā, kā arī sabiedrības un personas drošības vai veselības aizskāruma nepieļaujamību. Savukārt IZM veic šī pārvaldīšanas procesa virsuzraudzību. Turpinot iesākto apjomīgo darbu pie funkciju nodrošināšanai nevajadzīgo objektu nodošanas, IZM 2023. gadā nodevusi 14 nekustamos īpašumus (41 objektu) atvasinātu publisku personu īpašumā vai Finanšu ministrijas un citu ministriju valdījumā.

4.2. Informācijas tehnoloģiju attīstība

2023. gadā, lai automatizētu procesus un mazinātu administratīvo slogu, tika turpināta Valsts izglītības informācijas sistēmas (turpmāk – VIIS) un ministrijas iekšējo koplietošanas informācijas sistēmu attīstība.

2023. gadā VIIS tika pilnveidota, izstrādājot un ieviešot vairākas jaunas funkcionalitātes. Turpinot strādāt pie administratīvā sloga mazināšanas, VIIS izveidots izglītojamā personas lietas un kopsavilkuma žurnāla atspoguļojums vispārējās izglītības iestādēs, kā arī funkcionalitāte datu ievadei par izglītojamā īpašajiem sasniegumiem – dalību mācību priekšmetu olimpiādēs, zinātniski pētniecisko darbu konkursos, projektos un citos pasākumos. Izglītības iestāžu darba atvieglošanai izstrādāta iespēja norādīt atbalsta personāla tarificētās likmes pašvaldības līmenī, izveidota darba slodzes proporcijas ieviešana profesionālās ievirzes izglītības tarifikācijā, datu kvalitātes un tālākizmantojamības uzlabošanai izstrādāta izglītības programmu datu papildināšana ar profesionālo kvalifikāciju specializācijām, kā arī veikti vēl citi funkcionalitātes papildinājumi.

2023. gadā tika pilnveidots VIIS datu apmaiņas risinājums ar Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmu (turpmāk – VPS), ļaujot operatīvi saņemt uz VIIS VPS datus par valsts pārbaudījumu rezultātiem, kas tālāk tika izmantoti gan uzņemšanai vidējās izglītības pakāpē, gan augstākās izglītības uzņemšanas sistēmās, kā arī ir pieejami e-pakalpojumā “Mani dati izglītības reģistros”. Pavisam no jauna izstrādāta funkcionalitāte, kas ļauj no VPS saņemt datus par izglītības iestādes vadītāja vai pedagoga valsts valodas nelietošanu noteiktajā apjomā konstatējumu, kas iestādēm ļauj operatīvi pieņemt administratīvos lēmumus attiecībā uz pedagoga tālāko darbu izglītības iestādē.

Vienlaikus turpinājās darbs pie VIIS un citu informācijas sistēmu automātiskas datu apmaiņas risinājumu izstrādes, piemēram, tika izstrādāta jauna tīmekļa servisa metode datu nodošanai apsardzes darbības reģistra informācijas sistēmai, tika izstrādāts un ieviests risinājums noteiktu VIIS datu kopu nodošanai uz Datu izplatīšanas un pārvaldības platformu (DAGR) u.c.

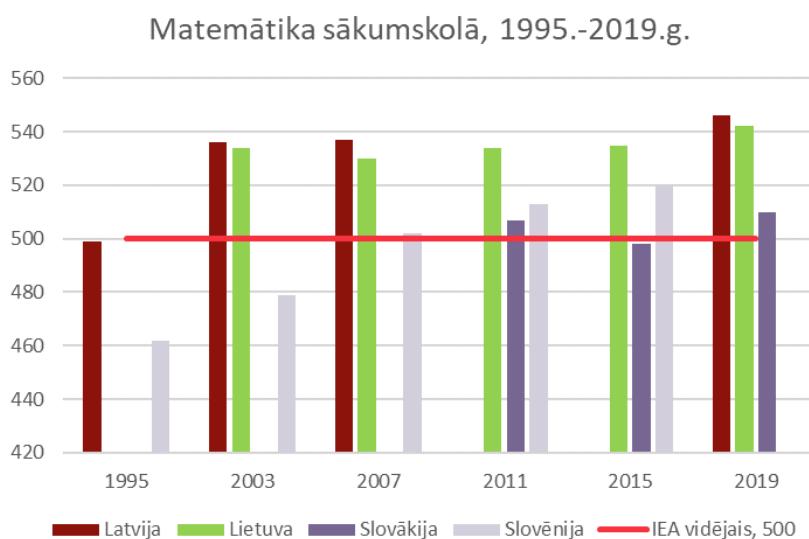
Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmā 2023. gadā tika pilnveidota projektu pārvaldība, pielāgojot sistēmu projektu konkursus reglamentējošo dokumentu (nolikumu) noteiktajām prasībām, kā arī veikts Nacionālās zinātniskās darbības informācijas sistēmas drošības audits un nodrošināta uzlabojumu ieviešana.

V PĒTĪJUMI UN IEKŠĒJAIS AUDITS

5.1. PĒTĪJUMI

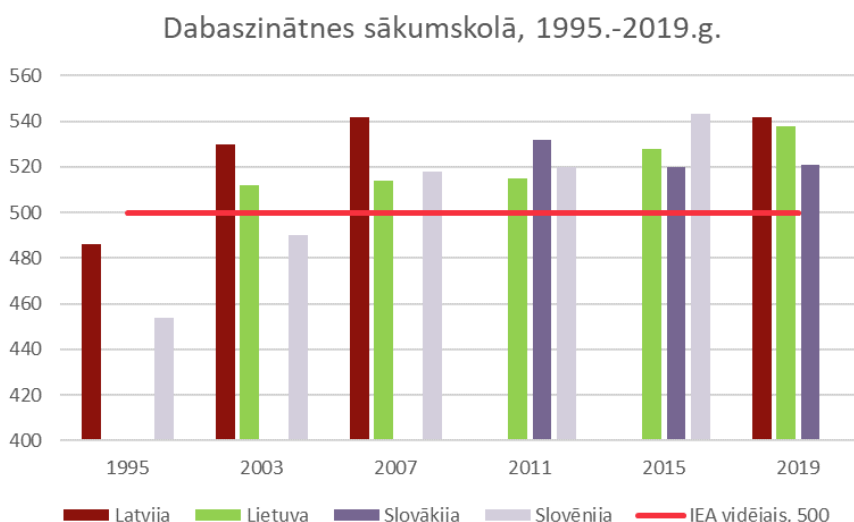
IZM sadarbībā ar Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Sociālo un politisko pētījumu institūtu nodrošināja Latvijas datu apkopošanu OECD **Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas [PIAAC](#) pētījumam**. Pieaugušo kompetenču novērtēšanas pētījumā PIAAC Latvija piedalās pirmo reizi, atšķirībā no Lietuvas un Igaunijas, kas piedalījušās šī pētījuma iepriekšējos ciklos. Datu savākšana par Latvijas 16-65 gadus vecu iedzīvotāju tekstpratību, rēķinpratību un problēmrisināšanas prasmēm noslēdzās 2023.gada jūnijā un to nodrošināja pētījumu centrs SIA SKDS. Pētījumā iegūtie dati sniegs objektīvu informāciju par Latvijas cilvēkkapitālu, tā prasmju līmeni, prasmju izmantošanu, iegūto izglītību un to, vai izglītība un prasmes profesijā palīdz nodrošināt pietiekamu sociāli-ekonomisko līmeni. Plānots, ka PIAAC pētījuma dati visās pētījuma dalībvalstīs tiks publicēti 2024. gada nogalē, savukārt sākot ar 2025. gadu līdz 2028. gada beigām OECD plāno sagatavot un publicēt PIAAC starptautisko ziņojumu sēriju.

2023. gada pavasarī ministrijas sadarbības partneris Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūts ministrijas uzdevumā nodrošināja datu apkopošanu diviem Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas IEA pētījumiem: **Starptautiskajam matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījumam [TIMSS 2023](#)** un **Starptautiskajam datorprasmju un informācijpratības pētījumam [ICILS 2023](#)**. TIMSS 2023 pētījumā gandrīz 150 Latvijas skolās veikta ceturto klašu skolēnu matemātikas un dabaszinātņu prasmju testēšana, savukārt ICILS 2023 pētījumā astoto klašu skolēni no vairāk kā 100 Latvijas skolām piedalījās datorprasmju un informācijpratības pārbaudē. Abu pētījumu pirmie rezultāti tiks publicēti 2024. gada beigās. Starptautiskajā datorprasmju un informācijpratības pētījumā ICILS Latvija piedalās pirmo reizi, savukārt Starptautiskajā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījumā TIMSS Latvijas skolēni ir piedalījušies 1995., 2003., 2007. un 2019. gadā. TIMSS dati rāda, ka Latvijas ceturto klašu klases skolēnu matemātikas sniegums ir būtiski augstāks par pētījuma dalībvalstu vidējo atskaites punktu (500 punktu vērtējums) (sk. attēlu). Pie tam augstais sniegums ir saglabājis savu noturību periodā kopš 2003. gada. Līdzvērtīgi augsti Latvijas ceturto klašu skolēnu vidējie rezultāti ir arī dabaszinātņu jomā.

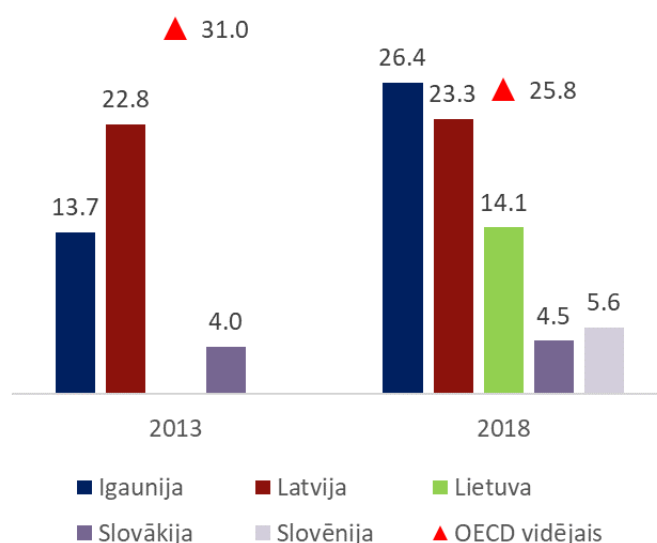
Attēlā: Latvijas ceturto klašu skolēnu matemātikas snieguma novērtējums salīdzinājumā ar pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu un atsevišķu valstu sniegumu, 1995.-2019. g. Avots: TIMSS, IEA.

Tabula nr. 17

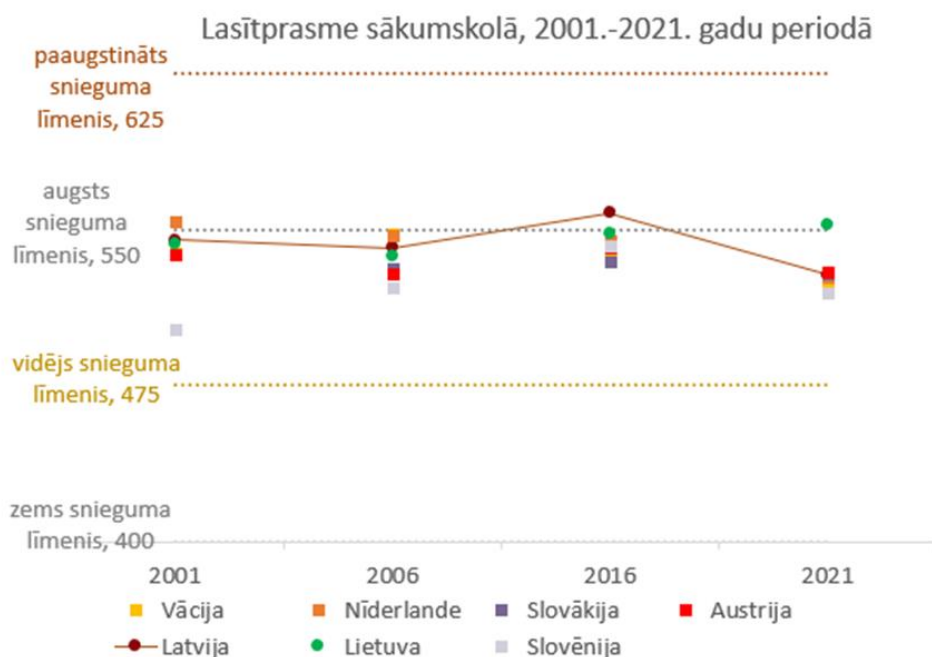
Attēlā: Latvijas ceturto klašu skolēnu dabaszinātnes snieguma novērtējums salīdzinājumā ar pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu un atsevišķu valstu sniegumu, 1995.-2019. g. Avots: TIMSS, IEA.

2023. gadā IZM sadarbības partneris Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūts, kas ministrijas uzdevumā veic OECD **Starptautisko mācību vides pētījumu TALIS 2024**, veica datu iegūšanu izmēģinājuma pētījuma veidā. Šajā pētījuma posmā piedalījās turpat 500 skolotāju un skolu direktoru no 30 skolām. Iegūtie dati bija būtiski, precizējot 2024. gadā plānotā pamatpētījuma instrumentus – gan aptauju materiālus, gan procedūras. Pamatpētījuma datu apkopošana Latvijas skolās norisināsies no 2024. gada 15. februāra līdz 15. martam. Iepriekšējos TALIS pētījuma ciklos Latvijas skolotāji un skolu direktori ir piedalījušies 2008., 2013. un 2018. gadā. Pētījumā tiek salīdzināti izglītības iestādes darbību un pārvaldību raksturojoši rādītāji, un pedagogu un skolas vadības dažādi profesionalitātes aspekti (piemēram, pedagogu pieredze, prasme sadarboties, profesionālās pilnveides vajadzības, u.tml.). Pētījums sniedz iespēju salīdzināt skolotāju vērtējumu par skolotāja profesijas prestižu (sk. attēlu) starp OECD valstīm.

Attēlā: Latvijas pamatizglītības otrā posma skolotāju īpatsvars, kuri “piekrīt” vai “pilnībā piekrīt”, ka skolotāja profesija ir novērtēta sabiedrībā, salīdzinājumā ar OECD valstu vidējo rādītāju un valstu izlasi, 2013. un 2018. g., Avots: OECD TALIS

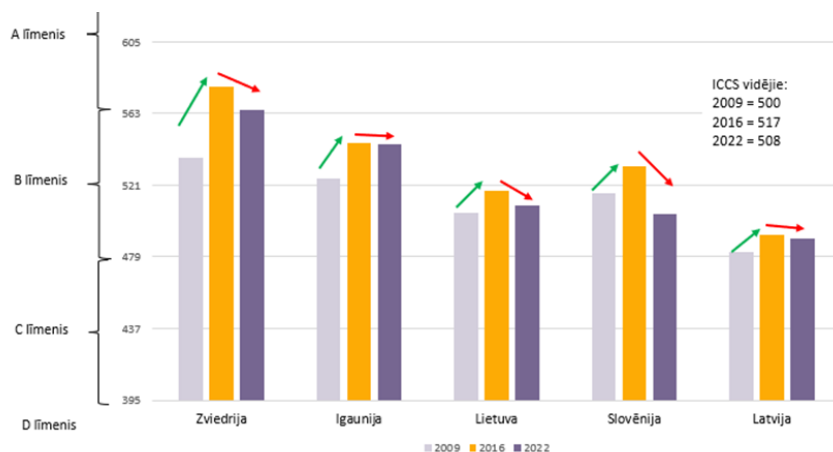
2023. gada 16. maijā tika paziņoti Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas IEA **Starptautiskā lasītprasmes pētījuma [PIRLS](#)** 2021 rezultāti. 2021. gadā šajā pētījumā piedalījās 4369 Latvijas piekto klašu skolēni, pārstāvēt 156 Latvijas skolas. Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi lasītprasēm ir 528 punkti (23. vieta pētījuma 56 dalībvalstu sarakstā), kas ir augstāk par PIRLS 2021 pētījuma dalībvalstu vidējiem sasniegumiem un tajā pašā laikā zemāk par Latvijas rezultātiem iepriekšējā pētījuma ciklā. Rezultāts ir nozīmīgi atšķirīgs no 2016. gada pētījuma Latvijas rezultātiem, kad Latvijas skolēnu sasniegumi bija 558 punkti (11. vieta 50 valstu sarakstā). Reaģējot uz skolēnu lasītprasmes snieguma samazināšanos, tiks stiprināts skolotāju profesionālās pilnveides programmu piedāvājums, sniedzot skolotājiem metodikas un pieejas, kas veicina skolēnu lasītprasmes attīstību un bērnu interesi par lasīšanu. Interese par lasīšanu ir veicināma jau agrā vecumā pirmsskolas izglītības pakāpē. Savukārt pamatizglītības pakāpē skolēniem tiks piedāvāta vienaudžu lasītprasmes savstarpējās mācīšanās programma [VIMALA](#), kuras efektivitāte atsevišķās Latvijas skolās ir jau pierādīta. Ar nākamo mācību gadu plānota arī skolēnu tekstpratības pārbaude monitoringa darbos trešajām un sestajām klasēm. Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūta mājaslapā lasāms [PIRLS 2021 Latvijas pirmo rezultātu ziņojums](#), IZM mājaslapā pieejama [PIRLS 2021 rezultātu prezentācija](#).

Attēlā: Latvijas ceturto-piekto klašu skolēnu lasītprasmes snieguma novērtējums salīdzinājumā ar pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu un atsevišķu valstu sniegumu, 2001. – 2021. g. Avots: PIRLS, IEA.

2023. gada 28. novembrī paziņoti Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas IEA **Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma ICCS 2022** pirmie rezultāti. Pētījumā Latvijā piedalījās 147 skolas, to direktori, 1638 astoto klašu skolēnu skolotāji un 2876 astoto klašu skolēni, kuru vidējais vecums pētījuma norises laikā bija 13 līdz 14 gadi. Latvijas astoto klašu skolēnu vidējie sasniegumi pilsonisko zināšanu testā ir 490 punkti, kas ir zemāks rādītājs nekā ICCS 2022 pētījuma dalībvalstīs vidēji. Kopš iepriekšējā pētījuma cikla 2016. gadā, skolēnu pilsonisko zināšanu līmenis ir palicis nemainīgs, turklāt skolēni savās pilsoniskajās skolās un ārpusstabilās aktivitātēs ir palikuši pasīvi. Tomēr pozitīvi ir tas, ka skolēni apzinās demokrātijas vērtību un spēj identificēt Eiropas Savienību un NATO kā Latvijas drošības garantus. IZM ieskatā pilnveidotais mācību saturs ir nozīmīgs ieguldījums pilsoniskās kompetences stiprināšanā. Ņemot vērā, ka 2022. gadā pilnveidotais mācību saturs vēl nebija pilnībā ieviests, ar ICCS mērījumu nevar noteikt pilnveidotā mācību satura ietekmi uz skolēnu pilsoniskās kompetences attīstību. Līdzīgi kā ICCS pētījums, arī pilnveidotais mācību saturs ir veidots tā, lai attīstītu ne tikai skolēnu zināšanas, bet arī prasmes un vērtības, attieksmes (kompetenci), proti, skolēniem tiek sniegtas iespējas iegūtās zināšanas pielietot praksē un reālās dzīves situācijās, piemēram, piedaloties skolas pašpārvaldes vēlēšanās, aktīvi iesaistoties vietējās kopienas (pilsētas, novada u.c.) jautājumu risināšanā, sadarbībā ar vietējo pašvaldību u.c. Nozīmīgi, ka skolas un vietējās kopienas ietvaros skolēniem ir pieejamas šādas iespējas. Skolēnu pašpārvaldes ir viena no pirmajām pilsoniskās kompetences attīstības un stiprināšanas pieredzēm. Izglītības un jaunatnes politikā kā viena no vidējā termiņa prioritātēm ir skolēnu pašpārvalžu stiprināšana, lai sekmētu skolēnu aktīvu pilsonisko līdzdalību. Kopš 2022. gada skolām tiek piedāvāts iesaistīties skolēnu pašpārvalžu attīstības projektā “Kontakts”, kas tai skaitā ļauj skolēniem veidot pašiem savus projektus un saņemt tam nepieciešamo finansējumu. Ar Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma ICCS 2022 [Latvijas pirmajiem rezultātiem](#) var iepazīties Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūta tīmekļvietnē.

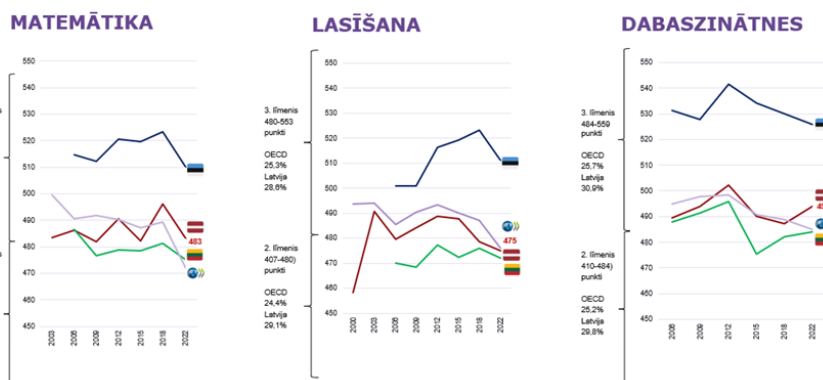
Tabula nr. 20

Attēlā: Astoto klašu skolēnu vidējais pilsonisko zināšanu līmenis 2009. – 2022. gadā (valstu izlase). Avots: IEA ICCS

2023. gada 5. decembrī tika paziņoti OECD Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas PISA 2022. gada cikla pirmie rezultāti. Pētījums ļauj novērtēt matemātikas, lasītprasmes un dabaszinātņu izglītības kvalitātes līmeni 15 gadus vecu skolēnu vidū, kā arī to ietekmējošos faktorus. Papildus kā inovatīvā tēma PISA 2022 tika mērīts arī skolēnu radošums.

Tabula nr. 21

Attēlā: Baltijas valstu sniegums matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs 2000. – 2022. gadā, avots: OECD PISA.

Prezentējot pētījuma pirmos rezultātus dažādās auditorijās, OECD izceļ visu triju Baltijas valstu izglītības sistēmu sniegumu. Līdztekus Igaunijas skolēnu augstajiem rezultātiem, Lietuvas izglītības sistēmu OECD nosauc kā vienu no noturīgākajām (*resilient*), kas spējusi saglabāt matemātikas rezultātu līmeni, taisnīgumu un skolēnu labbūtību nelabvēlīgos apstākļos, kāda bija Covid-19 pandēmija. Savukārt Latvijas izglītības sistēma nosaukta kā viena no taisnīgākajām (*highly equitable*) starp OECD valstīm, spējot panākt augstāku kopējo sniegumu un minimizējot skolēnu sociāli-ekonomiskā statusa ietekmi uz viņu sniegumu. OECD Izglītības un prasmju direktorāta sagatavotā (Francesco Avvisati, Rodolfo Ilizaliturri) kopsavilkuma publikācija IZM mājas lapā:

https://www.oecd.org/pisa/publications/Countrynote_LVA_Latvian.pdf

Latvijas piecpadsmitgadīgo skolēnu kompetence matemātikā un dabaszinātnēs ir augstāka par OECD valstu vidējo līmeni, bet lasīšanā – tuvu vidējam līmenim.

PISA 2022 galvenie rādītāji Baltijas valstu salīdzinājumā (LV) publikācija IZM mājas lapā: <https://www.izm.gov.lv/lv/media/21177/download?attachment>

Salīdzinot Latvijas skolēnu sasniegumus 2018. un 2022. gadā, tie ir palielinājušies dabaszinātnēs, taču samazinājušies matemātikā un lasīšanā.

Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūta ziņojums pieejams: “[Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2022 – pirmie rezultāti un secinājumi](#)”.

2023. gada decembrī Latvija veica līdzdalības maksājumu pētījuma PISA 2025 programmā, kura plānotā inovatīvā tēma būs mācīšanās digitālā vidē (*Learning in the digital world*). 2024. gada vasarā tiks publicēti pirmie rezultāti par skolēnu radošuma vērtēšanu PISA 2022 pētījumā.

5.2. IEKŠĒJAIS AUDITS

IZM Iekšējā audita un risku vadības nodaļa (turpmāk – IARVN) nodrošina audita funkciju ministrijā, 2023. gadā veica finanšu, vadības, darbības novērtējuma un kvalitātes iekšējos auditus ministrijā un tās padotībā esošajās iestādēs. Auditā ietvaros vērtēta iestāžu iekšējā kontroles sistēma un nepieciešamības gadījumā sniegti ieteikumi iekšējās kontroles sistēmas pilnveidei.

2023. gadā IZM un ministrijas resorā nodrošināti audita izpildes kvalitātes elementi: patiesums, pilnīgums, efektivitāte, savlaicīgums, sadarbība. Lai gūtu pārliecību par ārpakalpojuma auditoru darba kvalitāti un līguma izpildes nosacījumiem, regulāri veikta ārpakalpojumu auditoru darba kvalitātes uzraudzība, organizētas sanāksmes un sniegti komentēti par audita ziņojumiem.

IARVN nodrošināja iekšējā audita plāna izpildi, nodrošinot četru ārpakalpojumu auditu tehnisko specifikāciju izstrādi un līguma izpildes uzraudzību, sešu auditu veikšanu un zvērinātu revidentu līguma prasību izpildes uzraudzību. Audita funkcijas nodrošināšanai kopumā no nodaļas iesaistīto cilvēkresursu darba dienām tika patērētas 428 no 753 jeb 56,8% dienu.

Valsts kontroles (turpmāk – VK) veikto revīziju ietvaros sadarbībā ar iesaistītajām struktūrvienībām un padotībā esošajām iestādēm gatavota un iesniegta nepieciešamā informācija un informāciju apliecinājošie dokumenti. Visa gada garumā veikta VK revīzijās izteikto ieteikumu uzraudzība, ņemot vērā ieteikumu ieviešanai noteiktos ieviešanas termiņus. Sadarbībā ar atbildīgajām struktūrvienībām gatavota un nosūtīta informācija VK par ieteikumu ieviešanas progresu. Kopumā ministrija 2023. gadā VK atskaitījās par 44 ieteikumu ieviešanas progresu, no kuriem pieci slēgti, savukārt 16 ieteikumi atzīti par ieviestiem.

IZM IARVN nodrošina ne tikai audita funkciju, bet arī:

- dienesta pārbaužu veikšanu;
- iesaisti disciplinārlietu veikšanā;
- informācijas sistēmu drošības pārvaldnieka funkciju;
- risku vadības koordināciju.

Kopumā 2023. gadā IARVN nodrošināja septiņu dienesta pārbaužu veikšanu un iesaistījās deviņu disciplinārlietu veikšanā.

Ņemot vērā Informācijas tehnoloģiju drošības likumā noteikto, ka ne retāk kā reizi gadā ir jāveic iestādes darbinieku apmācība informācijas tehnoloģiju drošības jautājumos, IARVN 2023. gadā visiem IZM darbiniekiem organizēja šādas apmācības.

Lai veicinātu viedas, praktiski pielietojamas un visaptverošas IZM risku vadības sistēmas izveidošanu un uzturēšanu, ministrijā ir izstrādāta kārtība, kādā tiks nodrošināta risku pārvaldība, tai skaitā noteiktas darbinieku kompetences, pienākumu sadalījums u.c. Pašlaik notiek detalizēta un visaptverošā risku vadības metodoloģiskā ietvara apstiprināšana. Ievērojot esošo IZM risku vadības sistēmas brieduma līmeni, līdz pilnai risku vadības metodoloģiskā ietvara izstrādei tiek nodrošināta risku vadība atsevišķās struktūrvienībās un to procesos.

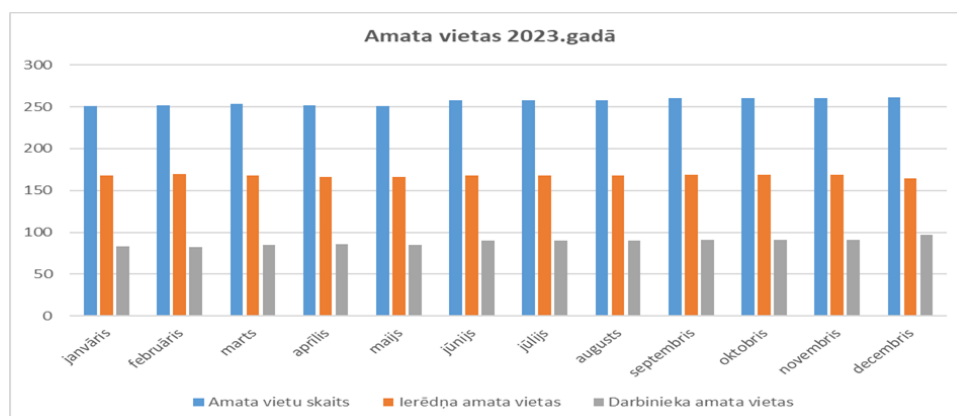
VI PERSONĀLS

IZM darbinieki ir nozīmīgākais iestādes resurss, lai īstenotu izglītības, zinātnes, kosmosa un sporta nozarē, kā arī jaunatnes un valsts valodas politikas jomā izvirzītos mērķus un nodrošinātu profesionālo attīstību iepriekš minētajās nozarēs un politikas jomās.

6.1. PERSONĀLA SKAITLISKAIS SASTĀVS UN IZMAIŅAS

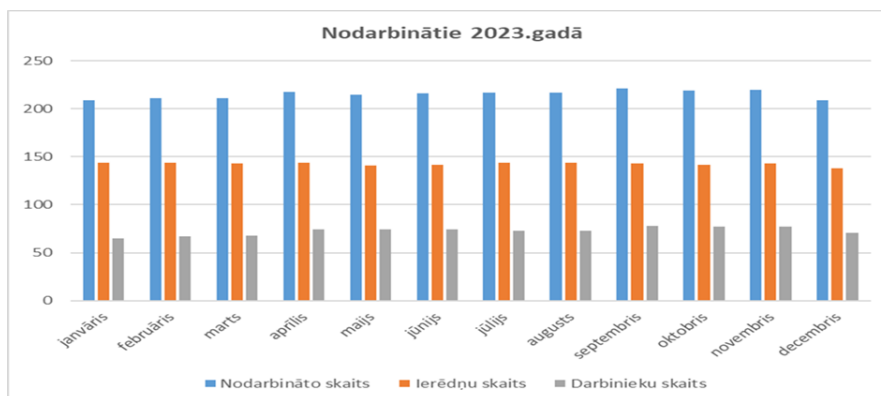
2023. gadā ministrijā vidēji bija 256 amata vietas, no kurām 168 bija valsts civildienesta ierēdņu amata vietas un 88 – darbinieku amata vietas, bet faktiskais vidējais nodarbināto skaits – 215, no tiem 143 valsts civildienesta ierēdņi un 72 darbinieki. 2023. gadā ministrijā nodibinātas valsts civildienesta/darba tiesiskās attiecības ar 69 nodarbinātajiem, no kuriem 6 – amatpersonas, 34 – darbinieki un 29 – valsts civildienesta ierēdņi, un izbeigtas valsts civildienesta/darba tiesiskās attiecības ar 51 nodarbināto, no kuriem 2 – amatpersonas, 26 – darbinieki un 23 – valsts civildienesta ierēdņi.

Tabula nr. 22

Tabulā: Amata vietu skaita dinamika IZM 2023.gadā

Tabula nr. 23

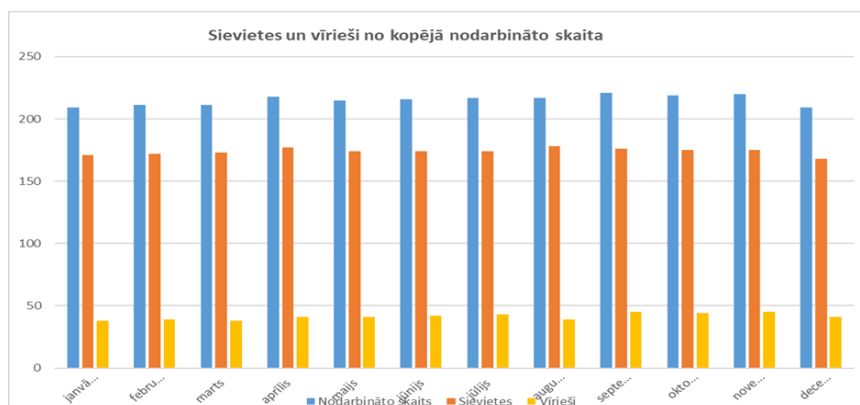

Tabulā: Nodarbināto skaita dinamika IZM 2023.gadā

6.2. PERSONĀLA DEMOGRĀFISKAIS SADALĪJUMS UN VECUMA RAKSTUROJUMS

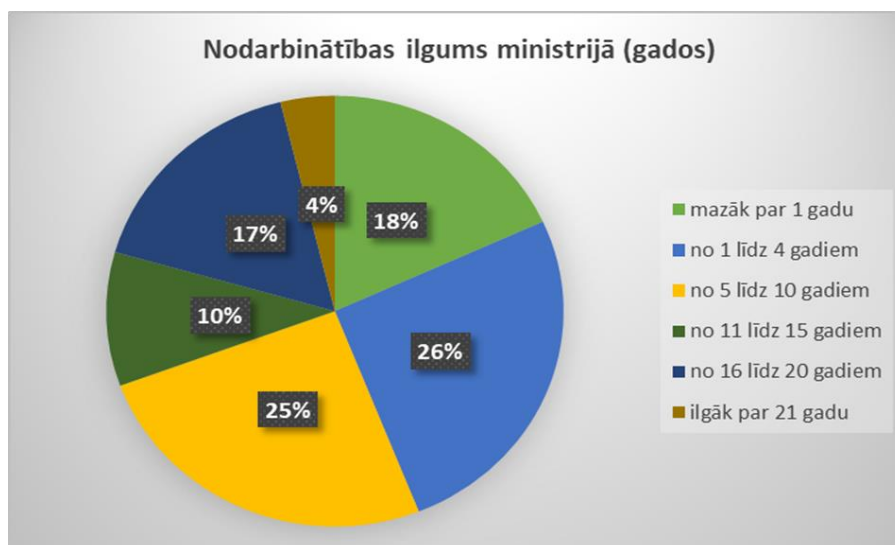
Dzimumu griezumā nodarbināto skaitā saglabājas liels sieviešu īpatsvars, 2023. gadā no visiem ministrijā strādājošajiem vidēji bija 173,9 sievietes, kas veido 81% no kopējo nodarbināto skaita ministrijā un 41,3 vīrieši (turpmāk arī – darbinieki), kas veido 19 % no kopējā nodarbināto skaita. 2023. gadā visvairāk strādājošo bija vecumā no 41 līdz 50 gadiem (40%), 31 līdz 40 gadiem (28%), no 51 līdz 60 gadiem (20%), no 20 līdz 30 gadiem (6%), vecumā virs 60 gadiem 6% no visa ministrijas personāla.

Tabula nr. 24

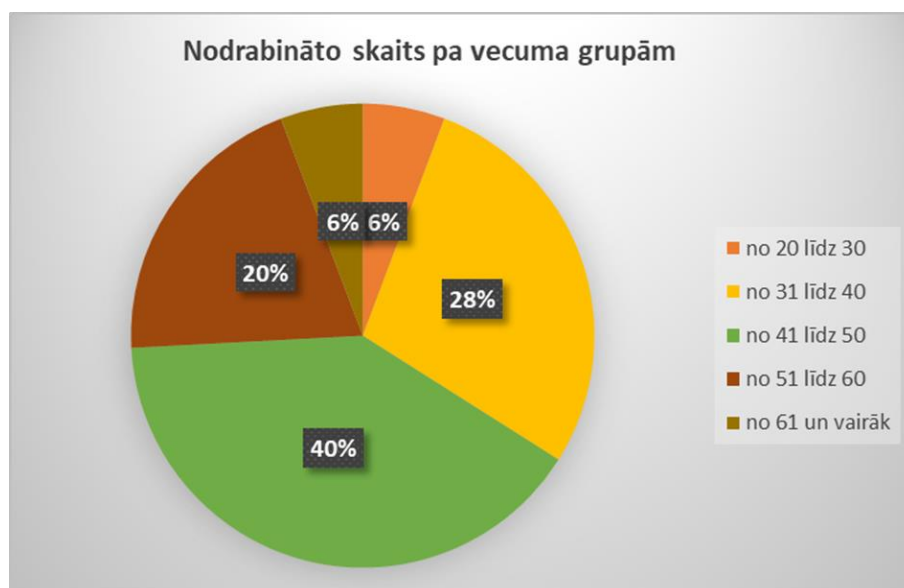
Attēlā: Dzimumu proporcijas atspoguļojums liecina, ka starp IZM nodarbinātajiem 81% ir sievietes un 19% vīrieši.

Tabula nr. 25

Attēlā: 51% no IZM nodarbinātajiem institūcijā ir nodarbināti līdz desmit gadiem

Tabula nr. 26

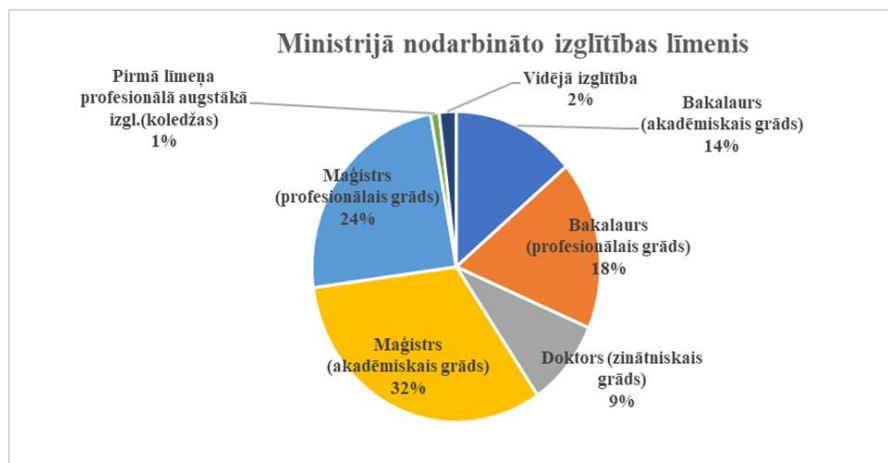

Attēlā: Lielākais IZM nodarbināto īpatsvars jeb 40% ir vecuma grupā no 40 līdz 50

Personāla kvalifikācija

2023. gadā IZM 98% darbiniekiem ir augstākā izglītība, no kuriem 9% ir iegūts doktora grāds, 56% ir iegūts maģistra grāds, 32% ir iegūts bakalaura grāds. IZM darbinieku izglītība lielākoties ir iegūta tādās jomās kā politikas zinātne, sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes, vadībizinātnē un tiesību zinātnēs.

Tabula nr. 27

Attēlā: 56% IZM nodarbināto ir maģistra akadēmiskais vai profesionālais zinātņu grāds

IZM nodarbinātie savu profesionālo kvalifikāciju paaugstināja, piedaloties konferencēs (piemēram stratēģiskās komunikācijas konferencē, Cilvēkfaktorā 2023, motivācijas konferencē), kā arīursos, semināros gan Latvijā, gan ārzemēs. Darbiniekiem tika piedāvātas Valsts kancelejas, Valsts administrācijas skolas un citu institūciju organizētās mācību iespējas. Biežāk izvēlētas tēmas bija:

- PowerPoint un prasme veiksmīgi prezentēt;
- Tiešsaistes prezentācijas – SWAY.COM, PREZI.COM, INFOGR.AM;
- Projektu vadīšana valsts pārvaldes un pašvaldības iestādēs;
- Efektīva rakstiskā saziņa publiskajā pārvaldē;
- Organizācijas krīžu vadība;
- Ārējo normatīvo aktu projektu izstrāde;
- Draudzīga IT drošība;
- MS Excel mācības (formulu lietojums, datu analīze un vizualizēšana, pārskatu sagatavošana);
- Lietišķā valoda: kļūdas un risinājumi;
- Interesu konflikts, korupcijas riski un profesionālā ētika.

Zināšanu papildināšanai un pieredzes pilnveidošanai IZM darbiniekiem, kuri pārvalda svešvalodas, piedāvātas kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas arī ārzemēs, piedaloties konferencēs un darba grupās. Rezultātā tika sekmēta personāla profesionālā izaugsme un darba efektivitāte.

Strukturālās izmaiņas 2023. gadā

Turpinot ministrijas funkciju optimizēšanu un pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17. panta pirmo un otro daļu, MK 2003. gada 16. septembra noteikumu Nr.528 „Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums” 11.4. apakšpunktu, 2023. gadā ministrijā ir veiktas vairākas atsevišķas strukturālās izmaiņas, būtiskākās no tām:

Lai nodrošinātu Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.2.2.5. pasākuma „Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai” projekta „Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai” (turpmāk –

4.2.2.5.pasākuma Projekts) īstenošanas administratīvo vadību un īstenošanu, tika izveidotas 5 amata vietas.

Lai veicinātu ministrijas darbības efektivitāti un racionālu resursu izmantošanu, nodrošinātu vispārējās izglītības datu analīzi kvalitatīva un ilgtspējīga vispārējās izglītības iestāžu tīkla veidošanai, nodrošinātu tiesību aktu izstrādi vispārējās izglītības jomā kvalitatīva un ilgtspējīga vispārējās izglītības iestāžu tīkla veidošanai, tika pārveidotas 3 amata vietas un pārceltas no citām ministrijas struktūrvienībām uz Izglītības departamentu.

Lai stiprinātu Informācijas tehnoloģiju departamenta kapacitāti, likvidēta informācijas sistēmu administratora amata vieta un izveidota resora pakalpojumu vadītāja amata vieta.

Lai nodrošinātu Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta funkciju efektīvu izpildi, tika izveidots valsts sekretāra vietnieka augstākās izglītības, zinātnes, kosmosa un inovāciju jautājumos amats, attiecīgi likvidējot amatu citā struktūrvienībā.

Lai nodrošinātu Eiropas Savienības fondu darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” prioritārā virziena “Izglītība, prasmes un mūžizglītība” 8.3.6.specifiskā atbalsta mērķa „Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu” 8.3.6.2.pasākuma „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide” ietvaros projekta Nr.8.3.6.2/17/I/001 „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” īstenošanu, izveidota uz projekta īstenošanas laiku eksperta datu analītikas jautājumos amata vieta.

Lai nodrošinātu Atveseļošanās un noturības mehānisma (turpmāk – ANM) plāna otrās komponentes “Digitālā transformācija” 2.3. reformu un investīciju virziena “Digitālās prasmes” 2.3.2. reformas “Digitālās prasmes sabiedrības un pārvaldes digitālajai transformācijai” 2.3.2.3.i. investīcijas “Digitālās plaissas mazināšana sociāli neaizsargātajām grupām un izglītības iestādēs” projekta (turpmāk – 2.3.2.3.i. investīcijas projekts) īstenošanu un vadību, kā arī ANM plāna otrās komponentes “Digitālā transformācija” 2.3. reformu un investīciju virziena “Digitālās prasmes” 2.3.1.r. reformas “Ilgtspējīgas un sociāli atbildīgas atbalsta sistēmas pieaugušo izglītībai attīstība” 2.3.1.4.i. investīcijas “Individuālo mācību kontu pieejas attīstība” projekta (turpmāk – 2.3.1.4.i. investīcijas projekts) īstenošanu un vadību, Atveseļošanas fonda projektu ieviešanas nodaļu ar 5 amata vietām.

VII KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

7.1. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA UN IZGLĪTOŠANA

Informējot un izglītojot sabiedrību par ministrijas atbildībā esošo jomu politikas veidošanu, ministrija izmanto dažādus komunikācijas kanālus un veidus: nodrošina individuālas konsultācijas Informācijas centrā, veido mediju attiecības, aktuālo informāciju publicē ministrijas tīmekļvietnē, īsteno aktīvu komunikāciju sociālajos tīklos, organizē diskusijas, seminārus un citus informēšanas un izglītošanas pasākumus.

14. janvārī noritēja “Trīs zvaigžņu balvas sportā 2022” apbalvošanas ceremonija, kurā pasniedza balvas 14 nominācijās, arī Izglītības un zinātnes ministrijas organizētajā konkursā “Gada sporta pedagogs 2022”. Šo titulu ieguva un galveno balvu saņēma Gulbenes novada vidusskolas sporta skolotāja Sarmīte Gobiņa.

Latvijas Universitāte sadarbībā ar Liepājas Universitāti IZM uzdevumā turpināja īstenot pētījumu “Modelis un instruments pieejas “skola kā mācīšanās organizācija” īstenošanas atbalstam izglītības iestādēs”. Pētījuma ietvaros tika veikta aptauja.

5. aprīlī, Ēnu dienā, ministrijā ciemojās 7 jaunieši no dažādām Latvijas skolām, dienas garumā viņiem bija iespēja iepazīties ne tikai ar sava ēnas devēja ikdienu, bet arī piedalīties sanāksmēs, diskusijās, veikt praktiskus uzdevumus un apmeklēt dažādas institūcijas.

29. martā tika atklāta IZM veidotā ceļojošā izstāde par sesto kalendāru “Zinātne Latvijai 2023”, kas vēstīja par 12 Latvijas un diasporas zinātniekiem un zinātniecēm no dažādām paaudzēm, zinātnes nozarēm un zinātniskajām institūcijām, tādējādi parādot Latvijas zinātnes spēku un daudzveidību un turpmākā gada ietvaros bija apskatāma dažādās vietās visā Latvijā.

21. aprīlī IZM un biedrība “Latvijas Formula 2050” organizēja augsta līmeņa ekspertu forumu “Augstākās izglītības attīstības scenāriji Latvijas ilgtspējas nodrošināšanai. Vai augstskolu reformas sola ilgtermiņa ieguvumus?”.

Pēc IZM pasūtījuma gada sākumā tika īstenots 2017. un 2021. gada augstākās izglītības absolventu pētījums. Starptautiski salīdzinošā pētījuma EUROGRADUATE 2022 ietvaros absolventi tika aicināti atbildēt uz jautājumiem par iegūto izglītību, prasmēm, karjeru un mobilitāti. 31. martā IZM publicējusi arī galveno statistikas datu pārskatu, kurā analizēta situācija par augstāko izglītību Latvijā 2021. gadā. Pārskatā var iepazīties ar datiem par studējošajiem, absolventiem un akadēmisko personālu. Tajā atrodama arī augstāko izglītības iestāžu tipoloģija, informācija par populārākajām studiju nozarēm, kā arī aprakstītas ilgtermiņa tendences.

Aprīlī IZM sadarbībā ar Latvijas Universitāti un pētījumu centru SKDS aicināja iesaistīties Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījumā (PIAAC), lai noskaidrotu, kādas prasmes būtu nepieciešamas pilnveidojot Latvijas iedzīvotājiem un nodrošinātu atbilstošus prasmju pilnveides pasākumus.

8. jūnijā IZM un Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA), atbalstot Eiropas Prasmju gada iniciatīvu, organizēja otro augsta līmeņa starptautisko forumu “Izglītība nākotnei: no iesaistes līdz ietekmei”, kas bija veltīts pārmaiņām pieaugušo izglītības pieejā un prasmju attīstībā gan organizāciju, gan valsts līmenī.

9. jūnijā ministrija aktīvi piedalījās sarunu festivālā LAMPA, aicinot uz diskusiju “Piecdesmitgadnieks skolas solā? Profesionālā ilgtspēja pārmaiņu laikos”.

12. augustā jauniešu festivālā “Kopums” tika paziņoti IZM organizētā konkursa “Latvijas Jauniešu galvaspilsēta” uzvarētāji, par Latvijas Jauniešu galvaspilsētu 2024 pasludinot Līvānu novada pašvaldību.

26. un 27. septembrī IZM Ogres tehnikumā organizēja devīto starptautisko profesionālās izglītības forumu “Skillman”, kas pirmo reizi notika Latvijā. Forumā eksperti un praktiķi no visas pasaules dalījās pieredzē un diskutēja par jaunākajām tendencēm tautsaimniecības nozarēm nepieciešamo prasmju attīstībā un nodarbinātībā.

29. septembrī IZM koordinēja “Zinātnieku nakts 2023” pasākumus vairāk nekā 20 Latvijas zinātniskajās institūcijās – augstskolās, universitātēs un zinātniskajos institūtos – kuru ietvaros ikvienam interesentam tika piedāvāts plaša bezmaksas pasākumu un aktivitāšu programma visdažādākajās zinātnes nozarēs, sniedzot iespēju tikties ar pētniekiem, doties ekskursijās,

skatoties šovus, piedaloties eksperimentos un diskusijās. Pasākumus visā Latvijā apmeklēja vairāk nekā 20 000 apmeklētāju.

5. oktobrī, norisinājās IZM un Valsts izglītības satura centra (VISC) konference par veselības mācību un seksuālo izglītību skolās – “Zināšanas pasargā”, kurā ar nozares ekspertiem un NVO pārstāvjiem tika diskutēts par seksuālo izglītību un tās vietu mācību programmā.

Oktobrī, novembrī un decembrī IZM sadarbībā ar LU rīkoja diskusijas ideju apmaiņai par pedagogu sagatavošanas un tālākizglītības jautājumiem dažādos Latvijas novados, kurā tika spriests par pedagogu profesionālās pilnveides kursiem un sertifikāciju, pedagogijas studiju principu maiņu, atbalstu jauniešiem pedagogiem, uzsākot darbu skolā, mobinga novēršanu un citu nozaru profesionāļu piesaistīšanu skolām atsevišķu stundu vadīšanai.

6. decembrī svinīgā apbalvošanas ceremonijā tika godināti IZM Pieaugušo neformālās izglītības balvas “Saules laiva” konkursa dalībnieki un par labāko 2023. gada pieaugušo neformālās izglītības sniedzēju 13 nominantu konkurencē jau otro reizi tika atzīts Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs.

7. decembrī konkursa “Labākais darbā ar jaunatni 2023” apbalvošanas ceremonijā tika sumināti 11 laureāti astoņās kategorijās starp pašvaldībām, darbā ar jaunatni iesaistītajām personām, jauniešu centriem, kā arī jaunatnes organizācijām un biedrībām, kas veic darbu ar jaunatni, par viņu drosmi un profesionalitāti, uzlabojot jauniešu dzīves kvalitāti Latvijā.

Tika turpināts apkopot un papildināt ministrijas tīmekļvietnē publicētos resursus, kur bērniem, jauniešiem, vecākiem un pedagogiem meklēt psiholoģisko un cita veida atbalstu.

Regulāri sniegtas telefoniskas un rakstiskas atbildes uz nacionālo un reģionālo mediju, interneta portālu un ziņu aģentūru jautājumiem par visām ministrijas kompetencē esošām jomām, organizētas intervijas TV un radio – kopumā sniegtas vairāk nekā 1000 atbildes un skaidrojumi, sagatavotas 285 preses relīzes, notikušas 18 preses konferences un preses brīfingi. Atbilstoši LETAs monitoringa apkopotajai informācijai IZM medijos 2023.gada ietvaros pieminēta 17 534 reizes.

Informācijas centrā ikdienā pieejami informatīvie materiāli par izglītības, zinātnes, sporta, valsts valodas un jaunatnes nozares aktualitātēm. Pilsoņi, nepilsoņi un ārvalstnieki te var pieteikties arī valsts valodas eksāmenam un saņemt valsts valodas apliecību.

7.2. SADARBĪBA AR NEVALSTISKO SEKTORU

IZM ir izveidojusies veiksmīga sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām, īstenojot kopīgus projektus, izstrādājot normatīvo aktu projektus, strādājot darba grupās un tādējādi veicinot gan nevalstiskā sektora līdzdalību lēmuma pieņemšanas procesos, gan sekmējot informācijas apmaiņu un sociālo dialogu.

Sabiedrības līdzdalība tiesību aktu projektu izstrādē tiek atspoguļota ikviena tiesību akta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā un izziņā par atzinumos izteiktajiem iebildumiem.

Lai nodrošinātu plašu un dažādu sabiedrības grupu interešu pārstāvniecību ar nozares attīstību saistītu lēmumu pieņemšanā, kā arī sekmētu atklātu, savlaicīgu un atbildīgu nozares attīstības plānošanas procesu, 2023. gadā NVO tika pārstāvētas visās darba grupās, komisijās un padomēs, kas darbojas ministrijā.

Piemēram, lai īstenotu vienotu valsts politiku attiecībā uz diasporas nedēļas nogales skolām, finansējuma sadalē un pārraudzīšanā iesaistās diasporas organizācijas – Pasaules brīvo latviešu

apvienība un Eiropas Latviešu apvienība, kā arī ir noslēgti divi līdzdarbības līgumi par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu ar biedrību “Īrijas Latviešu nacionālā padome”.

Augstākajā izglītībā un zinātnē notiek cieša sadarbība un konsultācijas ar augstskolām, zinātniskajām institūcijām, zinātnes nozares ekspertiem, Latvijas Studentu apvienību, Latvijas Universitāšu asociāciju, Rektoru padomi, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienību, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameru, Latvijas Pašvaldību savienību, Latvijas Lielo pilsētu asociāciju, Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību u.c.

Nevalstiskā sektora pārstāvji iekļauti arī ministrijas veidotajās ESF projektu uzraudzības padomēs – Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Lielo pilsētu asociācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas, vecāku organizācijas.

Sporta nozarē ministrijai izveidojusies ilggadēja sadarbība ar biedrību “Latvijas Sporta federāciju padome”, “Latvijas Olimpiskā komiteja”, “Latvijas Paralimpiskā komiteja”, “Latvijas Augstskolu sporta savienība”, “Latvijas Tautas sporta asociācija”, “Latvijas Sporta izglītības iestāžu direktoru padome”, “Latvijas Komandu sporta spēļu asociācija” un citām.

Jaunatnes konsultatīvajā padomē darbojās biedrība „Latvijas Jaunatnes padome”, “Streetbasket”, “Urban move”, “Latvijas Mazpulki”, “Latvijas Skautu un gaidu centrālā organizācija”, “Creative Minds for Culture”, “Jaunatne smaidam”, „Protests”, Klubs “Māja”, “Dari vari”, “Nītaureņi”, Latvijas Studentu apvienība, Latvijas pašvaldību savienība un Latvijas lielo pilsētu asociācija.

9. janvārī IZM iepazīstināja sociālos un sadarbības partnerus ar Valdības Rīcības plāna pirmo projekta redakciju sporta, jaunatnes politikas un interešu izglītības sadaļā iekļauto uzdevumu un plānoto pasākumu īstenošanai, kā arī sporta organizācijas tika aicinātas iesniegt ministrijā savus komentārus un priekšlikumus pasākumu organizācijas nodrošināšanai.

24. februārī izglītības un zinātnes ministre Anda Čakša tikās ar kustības “Gribu palīdzēt bēgļiem” pārstāvjiem, apspriežot priekšnoteikumus ukraiņu bērnu tālākai lingvistiskai integrācijai Latvijas izglītības sistēmā.

Maijā jaunatnes organizāciju sarakstā ierakstītās biedrības tika aicinātas pieteikties dalībai Jaunatnes konsultatīvās padomes sastāvā, lai veicinātu jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, izstrādājot un īstenojot saskaņotu jaunatnes politiku.

Aprīlī ar IZM atbalstu Latvijas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) organizēja informatīvi izglītojošo kampaņu “Digitālā nedēļa 2023”, kas sniedza iespēju gan uzņēmumiem, gan iedzīvotājiem attīstīt digitālās prasmes biznesam un nodarbinātībai. 2023. gadā “Digitālās nedēļas” uzsvars tika vērsts uz aktīvāku digitālo tehnoloģiju un pakalpojumu izmantošanu, vienlaikus pievēršot uzmanību digitālajai identitātei, drošībai un kritiskajai domāšanai.

Jūnijā norisinājās IZM un Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) ikgadējās sarunas, apspriežot aktuālos un sadarbībā risināmos izglītības jautājumus.

Jūlijā IZM sociālajiem partneriem nodeva izskatīšanai informatīvo ziņojumu “Kompleksi risinājumi augstvērtīga izglītības pakalpojuma nodrošināšanai”, kas iekļauj izglītības kvalitātes celšanu, adekvātu finansējumu un optimālu skolu izvietojumu.

28. augustā IZM pārstāvji tikās ar Latvijas Olimpiskās komitejas, Latvijas Sporta federāciju padomes un sporta federāciju pārstāvjiem, vienojoties, ka sporta organizācijas nekavējoties

izstrādā efektīvus risinājumus, lai atpazītu un novērstu visa veida vardarbību bērnu un jauniešu sportā.

Septembrī IZM informēja Latvijā reģistrētās organizācijas – zinātnietilpīgus uzņēmumus, zinātnisko institūciju un augstskolu – pārstāvjus par Eiropas Kosmosa aģentūras (EKA) Nacionālās programmas (Requesting Party Activities jeb RPA) struktūru, konkursiem, dalības nosacījumiem un projektu īstenošanu.

3. novembrī IZM sadarbībā ar Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju, Finanšu ministriju, Ekonomikas ministriju un RTU rīkoja konferenci “Kā vadīt Latvijas cilvēkresursu attīstību?”, kuras ietvaros valsts iestāžu, industrijas un privātā sektora amatpersonas un eksperti dalījās ar savu redzējumu par Latvijas cilvēkkapitāla attīstības izaicinājumiem un risinājumiem.

Vecāku organizācija “Mammamunteti.lv”, sākoties jaunajam mācību gadam, ar IZM atbalstu veica Vislatvijas skolēnu vecāku aptauju “Kas jūs satrauc un iepriecina, domājot par sava bērna dzīvi?”, kurā izvērtēja skolēnu vecāku viedokļus par IZM definētajiem sešiem pīlāriem, kas definē labu skolu.

6. decembrī IZM un Britu padome Latvijā parakstīja sadarbības memorandu, lai atbalstītu pāreju uz vienotu izglītības sistēmu un mācībām valsts valodā vispārējās izglītības pirmsskolas un pamatzglītības pakāpē. 2023. gada septembrī dalību pilotprojektā “Izglītības iestāžu partnerības kā atbalsts pārejai uz mācībām latviešu valodā” uzsāka 18 skolas Rīgā, Liepājā, Ventspilī, Jelgavā, Rēzeknē, Daugavpilī un Augšdaugavas novadā.

VIII 2024. GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

Vispārējā izglītībā 2024. gadā kā virsmērķis ir noteikta kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības iespēju nodrošināšana, veidojot ilgtspējīgu un efektīvu izglītības sistēmas un resursu pārvaldību, veicinot ikviena potenciāla attīstību. Tiks turpināts strādāt pie optimāla izglītības iestāžu tīkla izveides, pilnveidojot izglītības iestāžu ekosistēmu pašvaldībās saistībā ar izglītības pieejamību dažādos izglītojamo vecumos. Plānots izstrādāt jaunu pedagogu darba samaksas modeli “Programma skolā”, veicinot pedagogu konkurētspējīga atalgojuma un sabalansētas slodzes nodrošinājumu, kā arī nodrošinot finanšu plūsmas savlaicīgu paredzamību. Turpināsies pasākumi, lai īstenotu secīgu pāreju uz vienotu skolu – mācībām valsts valodā vispārējās izglītības pirmsskolas un pamatzglītības pakāpē un pilnveidotā mācību satura un tā pieejas ieviešanu visās Latvijas izglītības iestādēs, kā arī pāreju uz otrās svešvalodas, kas ir Eiropas Savienības oficiālā valoda vai valoda, par kuras apguvi noslēgti starpvaldību līgumi izglītības jomā, apguvi pamatzglītības posmā. 2024. gadā uzsvars likts arī uz mūsdienīga, droša un iekļaujoša vispārējās izglītības piedāvājuma koordinēšanu, sniedzot atbalstu ikviena izaugsmei un personalizētiem izglītojamo mācīšanās ceļiem, t.sk. īstenojot pasākumus fiziski un emocionāli drošas, no vardarbības brīvas izglītības vides nodrošināšanā. Savukārt Eiropas Sociālā fonda 2021.–2027. gada plānošanas perioda ietvaros plānotas darbības profesionālā atbalsta centra izveidei, nodrošinot metodisko atbalstu izglītības iestādēm, t.sk. izstrādājot mācību un metodisko materiālus konkrētos mācību priekšmetos. Eiropas Sociālā fonda ietvaros plānota arī infrastruktūras un mācību vides pilnveide efektīvas, kvalitatīvas un mūsdienīgas izglītības īstenošanai speciālās izglītības iestādēs.

2024. gadā Ministru kabinetā paredzēts apstiprināt *Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.–2027.gadam īstenošanas plānu 2024.–2027.gadam*. Nākamā pārskata gadā tiks izvērtēti

arī Valsts valodas politikas pamatnostādņu 2021.–2027.gadam īstenošanas plāna 2022.–2023.gadam pasākumu izpildes rezultāti. Valsts valodas politikas ietvaros paredzēts īstenot arī pētījumu par jauniebraucēju (neseno imigrantu) latviešu valodas apguves pieredzi.

2024.gada maijā un jūnijā, atzīmējot Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai divdesmito gadskārtu, plānota komunikācijas kampaņa par Eiropas Savienības fondu investīciju rezultātiem izglītības, zinātnes, pētniecības un sporta nozarēs, kopš 2004.gada. 2024. Gada augustā un septembrī plānots informatīvi izglītojošs pasākums izglītojamajiem par ES fondu ieguldījumiem.

2024.gadā no 27. līdz 29.jūnijam Valmierā norisināsies Latvijas Jaunatnes Olimpiāde, kas pulcēs jaunos sportistus no visas Latvijas.

2024.gada rudenī plāno informatīvu kampaņu, lai veicinātu lasītprasmi bērnu un jauniešu vidū. Tostarp tiks apzinātas iespējas, metodikas un labie piemēri, kā veicināt pedagogu un izglītības iestāžu bibliotekāru profesionālo pilnveidi, lai mērķtiecīgi veicinātu bērnu interesi par lasīšanu.

2024. gadā tiks veikti sagatavošanās darbi rotācijas kārtībā paredzētajai Latvijas prezidentūrai Eiropas skolās 2025./2026. mācību gadā.